

Asún Wankláán Ání Yohane Lówanlín

1 ¹Asa ɔyí lebelun a, Asún ámu bu inu. Asún ámu mua Bulu bu inu. Asún ámu gyí Bulu.

Asún Ání ɿtehá Nkpa

²Asún ámu mua Bulu bu inu asa ɔyí lebelun. ³Musú Bulu lótsun bwé tógyító. Tɔtɔɔtɔ má inuá Bulu lóbwé tsun mu ɔma. ⁴Mutɔ nkpa itsú. Nkpa ámu tópó wankı ba ahá fée ní. ⁵Wankı anfì tɔwánkí oklúntɔ, támè oklún mókúgyi músú ki.

⁶Bulu lówa oyin ɔkvá butetí mu Yohane^a sí sí. ⁷ɿleba bebláa ahá wankı amu iwi asún, méni ahá fée böhö asún ámu su gyi. ⁸Megyí Yohane onutó gyí wankı amu. Mu mó wankı amu iwi asún ɿleba bebláa ahá. ⁹Dhá ámúú ogyi wankı onutó, ɔtɔwánkí há ɔhagyíha amu ɔbá ɔyító.

¹⁰Dbu ɔyí ánfitɔ. Musú Bulu lótsun bwé ɔyí, támè ɔyí ánfitɔ atsiápú bwməbi mu. ¹¹ɿleba mu onutó ɔmáttó, támè mu pi bwmöhö mu. ¹²Támè ɿleha ahá ání böhö mu, hō mu gyi fée ɔkpa ání bwbwéé Bulu abí. ¹³Amó Bulu abí bwé motsú ilíntɔ, ntéé nyankpusa apébwetɔ, ntéé oyin ɔwɔlí ɔkpasu. Mboún Bulu onutó lóbwé amú mu abí.

¹⁴Asún ámu lébemlí nyankpusa, oletsiá anitɔ. Awítɔle pú ɔnɔkwali ssón létsiá mutɔ. Anilówun mu numnyam. Mu Si lówa mu numnyam amu, tsúfē Obí ɔkvukúnú ɔkvle pé ogyi há mu.

---

^a 1:6 Asú ɿbɔpó Yohane

15 Yohane léle mu súná, tóí tsú mu iwi ɔbée, “Óni iwi asún neblí mbéé, ‘Dhá ámúú obuo mi ɔbá ámu dun mi, tsúfē ɔbu inu asa bɔkwí mi’ ” ní.

16 Mu awítóle itsó. Íní sú ɔde awítóle tsɔtsɔɔtsɔ ánfi wa há aní fée ní. 17 Mosesu Bulu mbla ámu ná ileba, támé ɔnɔkwalí múa awítóle mó ına aní Wíe Yesu Kristosu ileba. 18 Dhaa mɔkúwun Bulu kí. Obí ɔkukúnú ɔkulé pé, mu onutó ogyi Bulu, otsie Ósí ámu gyɔpsu, Ósí ámu tehíé kle mu asún ámu, nkulé labláa aní alíá Bulu gyí.

Asú ɔbɔpú Yohane Bulu Asún ɔkanda

(Mateo 3:1-12; Marko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19-20 *Yudafɔ ahandé ání bvbv Yerusalem bɔwa Bulu igyí ahapú pú Lewifɔ Yohane wá bee buyéfíté mu bee, ma ogyi? Yohane mési asvansu ɔjáin amó. ɔlele bláa amó ɔbée, “Megyí mígyí Kristo, (dhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu).” 21 Befíté mu bee, “Múmú fúgyí ma? Fúgyí *Elia?”

ɔlele mó ɔnɔ ɔbée, “Megyí mígyí Elia.”

Betrá fité mu bee, “Fúgyí Bulu ɔnɔsú ɔtɔípú amúú ɔbéba amu?”

ɔlele mó ɔnɔ ɔbée, “Ó-o.”

22 Múú befíté mu bee, “Ma fuhié fugyi? Bla aní, méní abéyébláa ahá ámúú bɔwa aní ámu. Nkálí fúdeblí tsú fú onutó iwi?”

23 Yohane lópu asún ání Bulu ɔnɔsú ɔtɔípú *Yesaia léblí tswí lé mó ɔnɔ ɔbée,

“Mígyí dhá ámúú ɔdekplún *dimbísú ɔbée,

‘Mlitswii aní Wíe ikpa ámu ha mu’ amu ní.”

24-25 Inu *Farisifɔ akvá bɔwa Yohane wá é befíté mu bee, “Ní megyí fúgyí Kristo amu, megyí fúgyí Elia ntéé Bulu ɔnɔsú ɔtɔípú amúú ɔbéba amu é á, ntogyi sú fude ahá *asú bɔ?” 26 Yohane léle mó ɔnɔ ɔbée, “Ntsu ndepubó ahá asú, támé ɔha ɔku bu mlitɔ nfi, mluméyín mu. 27 Muygí dhá ání obuo mi ɔbá ní. Mmɔfvu ání nésankí mu ntukvta ɔfé kpán.”

28 Asún ánfi fée léba Yordan ntsu ɔbin Betania wúluto. Inu Yohane létsiá bó ahá asú ní.

Bulu Okúfabí

29 ɔyí kehe a, Yohane lówun ání Yesu ná ɔbá mu wá. Múú ɔlebláa ahá ámu ɔbéé, “Mlíki, Bulu *Okúfabí amu ɔbá á. Mušú Bulu tɔtsvn sí ɔyítá ahá lakpan kíé amú ní! **30** Mu iwi asún neblí mbéé, ‘Oku buo mi ɔbá. Ódvn mi, tsúfé ɔbu iwu asa bɔkwí mǐ ní. **31** Mí onutó mmeyín mu, támē neba nde ahá asú bɔ, méni Israelfɔ bébi ɔhá ání ogyi.”

32 Yohane léblí ɔbéé, “Nowun *ɔjé Wankíhé amu, ɔlekplí tsú ɔsúsú fé abróduma bogyonká mušu. **33** Mí onutó mmeyín mu, támē Bulu lówa mí ɔbéé mbá bɔpu ntsu bɔ ahá asú. Mulébláa mi ɔbéé, ‘Dhá ámúú fówun ɔjé Wankíhé amu ɔbekplí tsú ɔsúsú bogyonká mušu ámu ɔbópu ɔjé Wankíhé amu bɔ ahá asú ní.’ **34** Nawun ání ulaba mútó. Mú su nde mu iwi adánsie gyí mbéé, mugyí Bulu mu Bi ámu ní.”

Yesu Akasípú Agyankpapu

35 Mú ɔyí kehe a, Yohane mua mu akasípú abanyá besankí ba iwu. **36** Bréá Yohane lówun Yesu détsúvn a, ɔleblí ɔbéé, “Mlíki, Bulu *Okúfabí amu ná iwu á.”

37 Akasípú abanyá ámu bonu asún ánfi. Mú su bekplá buo Yesu. **38** Yesu lédamlí kí wun ání bubuo mu. Múú ɔlefíté amu ɔbéé, “Ntɔ mlidédunká?”

Befité mu bée, “Osunápú, nkónu futsie?”

39 Yesu léle mó ɔnɔ ɔbéé, “Mlíba bekí.” Mú su ayin abanyá ámu bobuo Yesu yékí mu otsiákpá. lbóbwé fé ntópwé dɔnatɔ. Betsiá mu wá tá owí.

40 Ayin ámúú bonu asún ání Yohane léblí tsú Yesu iwi, bekplá buo Yesu amutɔ ɔkulé gyí Simon Petro mu pio Andrea. **41** Mú ɔma a, itɔ gyankpapá Andrea líbwé gyí, oloyódunká mu pio Simon, bláa mu ɔbéé, “Anlawun Mesia.” (Mú así gyí, “Kristo”, ɔhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu.)^b **42** Iwu ɔlekpa Simon ba Yesu wá.

---

^b 1:41 Kristo igyi Griiki ɔblíi, Mesia é igyi Hebri ɔblíi.

Yesu léki mu díín, ɔleblí ɔbée, “Fúgyí Yohane mu bi Simon ni. Tsú nde púya a, bétu fú Kefa.” (Griiki ɔblítɔ “Petro.” Mú ası gyí, “Butá.”)

Filipo Mua Nataniel Ti

43 Oyí kehe a, Yesu lóbwé ɔbée móyɔ Galilea ɔmátɔ, olowun Filipo. Múú ɔlebláa Filipo ɔbée, “Buo mi.” **44** Filipo otsú Betsaida, Andrea mua Petro wúluto. **45** Filipo lówun Nataniel, ɔlebláa mu ɔbée, “Anlawun oyin ámúú Mose lówanlín mu twi asún wá Bulu mbla ámuto, Bulu ɔnósú atɔípú amu é bɔwanlín mu twi asún ámu. Mu dá gyí Yesu. Mu si gyí *Yosef, otsú Nasaret wúluto.”

46 Nataniel léfité mu ɔbée, “ltɔ yilé ku bétalí dalu tsu Nasaret wúluto?”

Filipo lébláa mu ɔbée, “Ba afubekí.”

47 Bréá Yesu lówun Nataniel ɔbá mu wá á, ɔleblí ɔbée, “Israelyin onutónutó ní. Afunu kuku ma mutɔ.”

48 Nataniel léfité Yesu ɔbée, “Nkálí lóbwé febi mí?”

Yesu lélé mó ɔnɔ ɔbée, “Nowun fu bréá fubu pɔntɔ-oyí ámu ası inu, asa Filipo lébeti fú.”

49 Nataniel lébláa mu ɔbée, “Osunápú, fúgyí Bulu mu Bi Israel Owíe amu ni.”

50 Yesu lébláa mu ɔbée, “Alí ámúú nabláa fu mbée, nowun fu pɔntɔ-oyí ámu ası ámu su fahogyi? Fówun ofúla ání idvn íní.” **51** Yesu létrá bláa mu ɔbée, “ɔnɔkwali nde mlı bláa, mlówun ání ɔsúsú lafínkí, *Bulu-abɔpu bvde ɔsúsú yo yínkí bá Nyankpusa-Mu-Bi ámvsu.”

ɔkátsiá Kana Wúluto

2 **1** Eke sáásí a, betsiá ɔká Kana wúlu ání ibu Galilea ɔmátɔ. Yesu mu yin bu inu. **2** Bétu Yesu mua mu *akasípú é mó ası. **3** Bréá amú ntá leta á, Yesu mu yin lébláa mu ɔbée, “Butráa buma ntá.”

4 Yesu lébláa mu ɔbée, “Amú yín, yéé megyí mí asún igyi o! Mí bré mɔkónyá fun.”

5 Mu yin lébláa wóyí ámuto asúmpú ɔbée, “Mlbwe dinka asúngyíasún ání ɔbébláa mlisv.”

Yoh

Asúmpú amu besa bólá awundi ámu féé. (Yohane 2:7)

6 *Yudafí butɔfwí iwi amú amándié ɔkpasu. Mú su bɔpvu awundi akpɔnkɔɔnkɔɔnti asie yáí wóyí ámvtɔ. 7 Yesu lébláa unu asúmpú amu ɔbée, “Mlisa ntsu bula awundi ámu féé.” Lélé besa. 8 Inu ɔlebláa amú ɔbée, “Mlisa iku ya nkesu ɔkípu amu.” Besa ya mu. 9 ɔleda mó ɔnɔ́ á, iladámlí bwé ntá. Omeyín ɔtínéá benya ntá ámu tsú. (Táme asúmpú amu mó bvyin.) Inu ɔleti ɔká otsiápú amu ya itsétó, 10 ɔlebláa mu ɔbée, “Nta wankláán ɔhagyíha tegyankpá yáí. Ní bonu mó tá asa butɔpú móá ima ale ba. Táme fú mó fapú wankláán ámu yáí bɔfvu séi.”

11 Íní gyí osúna gyankpapu ání Yesu lóbwe ní. ɔlobwe mó Kana ání ibu Galilea ɔmátó, pólé mu numnyam ɔwan. Iléha mu akasípú bɔhɔ mu gyi.

12 Íní ɔma a, Yesu mva mu yin, mu apíó pú mu akasípú bɔyɔ Kapernaum wúluto, yétsiá unu nke kpalobí.

Yesu Bulu Ọtswékpá Yo

(Mateo 21:12-13; Marko 11:15-17; Luka 19:45-46)

13 Bréá nkeá Yudafó bópugyi Israelfósu *Katsvn Nke lowie wóyí tá á, Yesu lódu yó Yerusalem. 14 Ọløyé *Bulu ọtswékpá amu wunsinésú yówun ání ahá bvde nnantswie, akúfa pú abródvma fe. Olowun akv é butsie mpúnúasi bvde kóba tséé. 15 lnú ɔlobwe mpli, wíe amútó, gyáa amúa mbwí ámu féé dálí. Olowutá kóba atsépu amu mpúnú dá, dá amú kóba sáin. 16 Múú ɔlebláa abródvma afepú ámu ɔbée, “Mlule amú nfi! Mlumápu mí Sí wóyító bwé mli ibiá ogyíkpá.” 17 Íniá ɔleba ali su á, mu akasípó amu bekaín Bulu asvn wanlínhé anfisv. “Fú osúmkpá amu asún ihié igyi mí asvnbogya.”

18 Yudafó ahande amu beba Yesu wá befité mu bee, “Osúna mɔmu fóbwé púsúná ani ání Bulu túmitó fóde ínì bwé?”

19 Yesu lébláa amú ɔbée, “Mlibwie Bulu ọtswékpá anfi, nópu nkensá yí mó.”

20 Yudafó ahande amu bebláa mu bee, “Nfí advana-sie kéké bɔpuyi obu ánfi. Mú fú mó fee, fópu nkensá yí mó?”

21 Táme mu nyankpusa-oyí iwi asún ɔdeblí, megyí Bulu ọtswékpá amu. 22 Bréá Bulu lókusúa mu tsú afúlitó ɔma a, mu akasípó amu bekaín ání ɔleblí asún ánfi. Mú su bɔhó Bulu asún pú Yesu asvn blíhé amusu gyi.

Yesu Yin Nyankpusa Klunto

23 Yesu lóbwé osúna tsotsɔctsó Israelfósu Katsvn Nke ámvtó bréá ɔbu Yerusalem, ahá tsotsɔctsó bowun. Mú su bɔhó mu gyi. 24 Táme Yesu mópu ansí dínká amúsú, tsúfē oyin aliá amú féé bugyi. 25 Mehián ání ɔhaa ɔbebláa mu ɔha iwi asún, tsúfē mu onutó oyin asún ání ibu nyankpusa klunto.

Yesu Mua Nikodemo

3 1 *Yudafó ɔhande ɔku létsiá, butetí mu Nikodemo. Farisiyin ogyi. 2 ɔleba Yesu wá eke ɔku onyé bebláa mu

ɔbée, “Osunápú, aniyin ání Bulu lówa fú sísi fé atá osunápú. Tsúfé ɔhaa méetalí bwé osúna anfi fúdèbwé ánfi, ní Bulu móbúo mu.”

³ Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Oñokwali nde fú bláa, ɔhaa méetalí nyá Bulu ogyi iwíe mvsu, nkéti balákwíí mu.”

⁴ Nikodemo léfité mu ɔbée, “Nkálí bélakwíí ɔhá ání aladan? Obétalí sánkí wíe mu yin iputó, ɔbelakwíí mu?”

⁵ Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Oñokwali nde fú bláa. Ní bùmèlakwíí ɔku tsuń ntsu múa *Oñe Wankihétó á, ɔméetalí wíe *Bulu iwíegyí ámvtó. ⁶Oyulúv nkpa itsú nyankpusató, ɔnjéts klé é itsú Bulu Oñéts. ⁷Mú su máha mó iwa fú wánwan ání nabláa fu mbée, ilehián ání bélakwíí mli. ⁸Afú t̄tsuń yo ɔtínéá ideklé. Futonú mó nka, támē fumeyín ɔtínéá itsú pú ɔtínéá iyó. Ali kén igyi há ɔhagyíha ání bakwíí mu tsú Oñé ámvtó ní.”^c

⁹ Nikodemo léfité mu ɔbée, “Ngya ntó asún ní?”

¹⁰ Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Israelfó osunápú yilé fúgyi, mó fee fumokónú asún ánfi asi? ¹¹Oñokwali nde fú bláa. Tzá aniyin iwi anidétcí tsú, tóá anulawun é iwi anidé adánsie gyí, támē mlitamahó ani asún ámu. ¹²Ní nebláa mli tóá ide mvsú yo ɔyí ánfító, mlímóhogyi a, nkáli ibóbwé nebláa mli tóá ide mvsú yo ɔsúsú mboún mlöhogyi? ¹³Ohaa mókódú yó ɔsúsú iwu kí, nkéti Nyankpusa-Mu-Bi ámu olotsu iwu ba amu.

¹⁴“Ali ámu Mose lípu koóbri iwu síán oyísú, tsú mó líí *dimbísú iwu ámu a, ali kén ilehián ání béda Nyankpusa-Mu-Bi ámu mántá oyísú, tsú mó líí,^d ¹⁵méní ɔhagyíha ání ɔlchó mu gyi obénya nkpa ání itamatá ní. ¹⁶Tsúfé dwé Bulu léhie dwé anyánkpúsa. Mú su ɔlçpu mu Bi ɔkukónú ɔkule pé ámu há, méní ɔhagyíha ání ɔlchó mu gyi omóowu, mboún obénya nkpa ání itamatá. ¹⁷Bulu mópú mu Bi ámu sísi ɔyí ánfító ɔbée, ɔbá begyi ahá asún, ɔha ahá ipón, mboún ɔbée, ɔbá bɔhó ahá nkpa.

^c 3:8 Oñé móa afú leltan aba Griiki ɔblító. ^d 3:14 Mu oyikpalíhesu síán iwi asún ɔdèblí.

18 “Oħá ání ɔlħo mu Bi ámu gyi lagyi asu. Oħá ání ɔmħo mu Bi ámu gyi a, Bulu laħá mu ipón dodo, tsúfē ɔmħo mu Bi ɔkvle pē ámu gyi. **19** Aliá ɔbéha ipón ámu gyí, wanki amu laba oyító, támē ahá bħodwex oklún duu wanki amu, tsúfē lalahe abwepú bugyi. **20** Oħagyíha ání ɔtɔbwé lalahe tolú wanki amu. Oħtamakpúkpé mantáa mu, tsúfē ɔde ifú nya ání mu bwəħé bélux ɔwan. **21** Támē ɔħá ání ɔtɔbwé yilé teħá wanki amu tħwánki wúlī musu, méni ahá bówun ání Bulu apé ɔdəbwex.”

Yesu Mua Asú ɔbəpú Yohane

22 Inni ɔma a, Yesu mua mu *akasípú bedali Yerusalem yó Yudea ɔmáttó. Betsiá inu kpalobí, oletsiá bɔ ahá *asú. **23** Ali bré ámvtó á, Yohane é dé ahá asú bɔ Aenon nsáuntó, mantáa Salim wúlu. Tsúfē ntsu dada nsiné inu. Ahá betsíá yó mu wá, oletsiá bɔ amú asú. **24** (Bumokúnyá kítá Yohane tswi obu ali bré ámvtó.)

25 Iwiegħuráa iwi nwéengyí ku leba Yohane akasípú pú Yudayin ɔku nsiné. **26** Inu Yohane akasípú bɔy় mu wá yébláa mu beej, “Osunápú, yéε fakáín oyin ámúú fúa mūn yó mlulétsiá Yordan bunkpa ɔbun, fegyi mu iwi adánsie wankláán ámusu? ɔdde ahá asú bɔ, ahá feé bude mu wá yo.”

27 Yohane lélé mu ɔnó ɔbée, “Oħaa méetalí bwé tħt, nkéti Bulu laħá mu ɔkpa. **28** Mli onutó mléetalí gyi mi adánsie ání nebláa mli mbée, ‘Megyí mígyí Kristo amu, támē Bulu lówa mí gya mu nkpá.’” **29** Inu ɔleha amú yébi ɔbée, “Oká otsiápu bú mu ka. Oká otsiápu amu mu nyawie é tetsiá ɔká otsiákpá inu, méni ansí bégyi mu ní onú mu nyawie amu ɔme. Ali kén ansí de mí gyí séi ní. **30** Mí atumabi bëta wié mu kletó.”

Oħá Ání Olotsu Ċsúsú Ba

31 Oħá ámúú otsú ċsúsú ámu duu ɔħagyíha. Oħá ání otsú ċsulúsu é gyí ċsulúsu ɔha. Ċsulúsu asún ɔteblí, támē ɔħá ání otsú ċsúsú duu ɔħagyíha. **32** Otegyi tħá alawun pú tħá alaunu iwi adánsie, ɔħħaa tamahħo mu asun blíħé. **33** Támē ɔħagyíha ání ɔlħo mu asun blíħesu gyi dé mūsú si ání Bulu

asún igyi ɔnɔkwali. ³⁴Ohá ámúó Bulu lówa ámu telé Bulu asún blí, tsúfē Bulu tɔpú Ḍjé ámu bvlá mvtɔ. ³⁵Osi ámu tɔdwé mu Bi ámu, alapú túmi féé wá mu ibitɔ. ³⁶Ohagyíha ání ɔlchɔ mu Bi ámu gyi bu nkpa ání itamatá. Ohagyíha ání ɔmchɔ mu gyi má nkpa ání itamatá. Bulu ɪsvbití é idin mvsu.

Yesu Mva Samariayintse ɔkv

4 ¹*Farisifɔ bonu ání Yesu dé abúopu nya, bó amú *asú dun Yohane. ²(Táme megyí Yesu onutó dé amú bɔ. Mu *akasípú dé amú bɔ.) ³Bréá Yesu lébi ání Farisifɔ ámu banú asún ánfì á, ɔledalí Judea ɔmátó yínkí yá Galilea ɔmátó. ⁴Táme lehián ání ɔbótsvn *Samariafɔ ɔsvlúsuv.

⁵Yesu lóyowie Sikar ání igyi Samaria wúlu kvtɔ. Wúlu anfì bu mantáa ɔsvlúv kvá *Yakob lópuhá mu bi *Yosef bímbí ámu. ⁶Inú Yakob ibún bu ní. ɔkpa ámu bu ifá. Mú su Yesu lótsutsúa obowie inu á, ilapián mu. Mú su oletsiá ibún ámu asi. Ali bré ámvtɔ á, ilabwé fé ɔpawísú.

⁷Inu á, Samariayintse ɔku léba ntsu ɔsakpá. Yesu lókulí mu ɔbée, “Nobwíí ipa, ha mí ntsu annu.” ⁸Ali bré ámvtɔ á, Yesu akasípú bɔyó wúluto yáhó atogyihe.

⁹Yudafɔ bvtamapú ibi da Samariafɔ nwé níu ntsu. Mú su ɔtsi ámu léfité Yesu ɔbée, “Yudayin fugyi, mí é Samariayintse ngyi. Nkálí igyi sú fvde mí ntsu kvlí?”

¹⁰Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Ní fuyin Bulu atokiehé pú ɔhá ání ɔde fú ntsu kvlí á, teki fíkvli mu, ɔbéha fú ntsu ání itehá nkpa.”

¹¹Otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Aní sí, fumédé ɔfé, ibún ánfítɔ é bu oklú. Nkunu fénya ntsu ání itehá nkpa? ¹²Fúdvon aní náin Yakob ání olokwi ibún ánfì há aní, mva mu abí pú amú mbwí bonu ntsu mvtɔ?”

¹³Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “ɔmewvílì bélakítá ɔhagyíha ání otonu ibún ánfítɔ ntsu. ¹⁴Táme ɔhagyíha ání obónu ntsuá néha mu a, ɔmewvílì méetrá kitá mu ekekéeké. Ntsu ámúó néha mu amu ibédamlí ntsu ɔwíkpa mvtɔ ání ibélín ha nkpa ání itamatá.”

15 Otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Ani sí, ha mí ntsu ánfí ku, méní ɔmewúlì méetrá kútá mí, mméetrá ba nfi é besa ntsu.”

16 Yesu lébláa mu ɔbée, “Yeti fú kúlu amliba.”

17 Otsi ámu léle mó ɔnó ɔbée, “Mma okúlu.”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Oñokwali igyi fablí ání fuma okúlu. **18** Tsúfí fatsía akúlu tse nu kí. Mégyí fú kúlu gyí oyin ámúú fúa munyɔ mluná séi ámu é. Fawá ɔnokwali.”

19 Múú ɔtsi ámu lébláa mu ɔbée, “Ani sí, nawun ání Bulu ɔnósú ɔtɔípú fugyi. **20** Ani anáin Samariafɔ bosúm Bulu ibu ánfisu, támé mli Yudafɔ mó mluaa Yerusalem kóún lehián ání ɔhagyíha obósum Bulu.”

21 Yesu lébláa mu ɔbée, “Otsi, ho mí asún ánfisu gyi. Bré ku bēba ání ahá bvméetrá súm ɔsí ámu ibu ánfisu ntéé Yerusalem. **22** Mli Samariafɔ mluméyín ɔhá ání mlidésum. Ani Yudafɔ mó aniyin ɔhá ání anidésum, tsúfí Yudafɔsu una nkphahɔɔ leba ɔyító. **23** Bré ibá, ilafvn ta ání Bulu asúmpú anokwalipu bósúm ɔsí ámu ɔnjétó pú ɔnokwalisu. Tsúfí ahá ánfí odu ɔsí ámu dédunká ɔbée busúm mu ni. **24** ɔnjé Bulu gyí. Mú su ilehián ání ahá ání butosúm mu bósúm mu ɔnjétó pú ɔnokwalisu.”

25 Otsi ámu lébláa mu ɔbée, “Nyin ání Mesia^e, (ɔhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) ɔbēba. Ní ɔbá á, ɔbélè asúngyíasún asi súná ani.”

26 Múú Yesu lébláa mu ɔbée, “Mí ánfí nde fú asún bláa anfi gyí Kristo amu ni.”

27 Inu akasípú amu besankí tsú wúlutɔ ba bɔtu amú. Ulɔwa amú wánwan ání bawun Yesu mua ɔtsi bulí budetɔí. Támé amútɔ ɔkvuk métalí fité ɔbée, “Ntɔ fvdedunká tsú mu wá, ntéé ntogyi sú fúa ɔtsi ámu mlidétoí?”

28 Otsi ámu lési mu oló yái inu, yínkí yí wúlutɔ yébláa ahá ɔbée, **29** “Mlha amlibekí oyin ɔkvá alabláa mi tsá nabwé kí féé. Mlalahogyi mluaa, megyí Kristo amu ni?” **30** Mú su ahá bedali tsu wílu amutɔ békí Yesu.

31 Ali bré ámvtɔ á, mu akasípú ámu bvde mu kokóli bée, ogyíi ató.

^e 4:25 Griikifɔ téti Mesia bée Kristo.

32 Táme ɔlebláa amú ɔbée, “Mbu tśá négyi, mluméyín mó iwi kuvuvku.”

33 Mú su akasípú amu befíté aba bée, “Ntée ɔku labeha mu tóku alagyí?”

34 Yesu lébláa amú ɔbée, “Mí atogyihe gyí ání nóbwe tśá ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sísi ámu ɔbée mbwéé, ammɔ mó ɔnó.

35 Yée mliteblí mliaa, ‘Tsra ana pé lasí ayó tím̄bi bófun?’ Táme nde mli bláa mbéé, mlitsu ansí kí adɔbúu amutɔ, ayó ámu ilabli fun tím̄. 36 Buðe mu atínpu akɔ ka dodo. Buðe mó tím̄ yaí há nkpa ání utamatá. Mú su ansí bégyi adupú móá atínpu amu féé ekewúle. 37 Mú su ɔnɔkwali igyi butebli bée, ‘ɔku todú, ɔku é tetun.’ 38 Nɔwa mli mbéé mliyétin ayóá mlumóyɔ mó odukpá. Aha bambá lýɔ mó iwi agyúmá, llawá labi há mli.”

39 Samariafɔá bubu wúlu amutɔ tsɔtsɔɔtsɔ bɔhɔ Yesu gyi, adánsie ámúú ɔtsi ámu légyi suná amú ɔbée, “Alabláa mi tógyítóá nabwé mí nkpatɔ féé” ámu su. 40 Íni su bréá bɛba Yesu wá á, bokokóli mu bée, otsía amú wá. Yesu létsiá inu nkenyɔ.

41 Yesu asun blíhé su Samariafɔ ámu tsɔtsɔɔtsɔ é belahɔ mu gyi. 42 Bebláa ɔtsi ámu bée, “Megyí fú asún ámu sú anilétrá hɔ mu gyi ngya o. Aní onutó anulanú, anlawun ání lélé oyin ánfì gyí ɔytító Nkpa ɔhɔpu amu ni.”

ɔhande ɔku Mu Bi ॥॥ Tsa

43 Nkenyɔ ámu ɔma a, Yesu lénatí yó Galilea ɔmátó.

44 (Tsúfé mu onutó olowun blí ɔbée, “Butamabú Bulu ɔnɔsú ɔtɔípú mu onutó ɔmátó.”) 45 Bréá olowie Galilea a, inufɔ bɔhɔ mu atúu, tsúfé amú onutó bɔyɔ Yerusalem Yudafɔsu *Katsun Nke ámu ogyíkpá. Mó su bowun tśá ɔlobwe inu féé.

46 Yesu létrá yinkí yó Galilea ɔmátó, Kana wúluto, ɔtíné ámúú ɔledamlí ntsu bwé ntá ámu. ɔmá ɔhande ɔku tsie Kapernaum wúluto. ɔbu obi yinhé ɔkuá ɔda ɔdèlo. 47 Bréá ɔhande amu lónu ání Yesu latsú Judea ba Galilea a, olegya mu ɔkpa yókokóli mu ɔbée, mu bi yínhé lawú tá, ɔkplíu ba Kapernaum, ɔbetṣa mu ilɔ ha mu. 48 Yesu lébláa mu ɔbée, “Mó su ní mlumókúwun osúna a, mlumóhɔ mi gyi ekekéeke?”

49 Omá ɔhande amu lébláa mu ɔbée, “Owíé! Ní aní ayabi mɔwa ɔsa á, kebi ámu obówu.”

50 Yesu lébláa mu ɔbée, “Yo! Fú bí ámu obénya nkpa!”

Oyin ámu lɔhɔ asún ámúú Yesu lébláa mu amusu gyi, oleyinkí ɔyó wóyí. **51** Bréá ɔyó á, mu asúmpú beba befia mu, bláa mu bee, “Fú bí ámu lanyá nkpa.”

52 Iñu ɔlefíté amú bréá iwi líwa mu bi ámu ɔnlùn. Bebláa mu bee, “Owísó ámu lési mu ígye ɔpa ɔdɔ-kvletɔ.” **53** Iñu á, ɔlekaín ání ali bré ámvtɔ kén Yesu lébláa mu ɔbée, mu bi ámu obénya nkpa ní. Iñi su mua mu wóyítófɔ féé bɔhɔ Yesu gyi.

54 Iñi gyí osúna nyɔɔsiá Yesu lóbwɛ bréá olotsu Yudea ba Galilea ni.

Tsukule Osínpu ɔku ॥ ॥ Tsa

5 ¹ Asún ánfi ɔma a, Yesu lódu yó Yerusalem *Yudafɔ Bulusúm nke ku ogyíkpá. ²Bɔpwɛ buntíi wá wúlu amu. Bokwi ibún ku mantáa buntíi amu ɔkpa ɔnɔ kvá butetí mó Akúfa ɔtsúnkpa. Butetí ibún ámu Betesda *Hebri ɔblítɔ. Beyi mbu anu bómli mó. ³⁻⁴ Alɔpu tsɔtsɔctsɔ bubun ibún ámu asi mbu ánftɔ. Amútɔ aku bugyi ansibi abwiepú, abɔ pú tsukule asínpu.^f ⁵Oyin ɔkvá alasin tsukule nfí adwasa-kwe (38) kéké da inu. ⁶Bréá Yesu lówun mu a, olowun ání alalá, dí inu wá ɔpá. Mú su ɔlefíté mu ɔbée, “Fudeklé fee iwi iwá fú ɔnlùn?”

⁷ Tsukule osínpu amu léle mó ɔnɔ ɔbée, “Owíé, ní bowúli ntsu ámvtɔ á, mma ɔhá ání obótsu mí wá mútɔ. Nótsutsúa ambɔbwé á, ɔku lagyankpá wíé mútɔ dodo.”

⁸ Yesu lébláa mu ɔbée, “Kvsu! Tsu fú ɔklan, afvnati!” ⁹Iñunununu oyin ámu iwi líwa mu ɔnlùn, ɔlokvsú tsú mu ɔklan, wá natí bi.

Ali eke ámu igyi Yudafɔ *ɔkpónó ɔdaké. ¹⁰Mú su Yudafɔ ahande beka oyin ámúú Yesu latsá mu ilɔ ámu ansító, blí

^f 5:4 Mótɔ yée 4 bu nwulú dada amu akvtɔ: *lbu nv bv inu á, Bulu-ɔɔpu tobowlíi ntsu ámvtɔ. Iñi sv bvtsie inu bugyo mv. Tsufé ní ɔbá bowlíi mó á, fúá fegyankpá wíé mútɔ á, fvtenyá ilotsá.*

Yesu mva tsukvle osínpv amv ni. (Yohane 5:6)

beε, “Ndε igyi ɔkpúnú ɔdaké. Anı mbla meha ɔkpa ání fósurá fú ɔklan.”

11 ɔlebláa amú ɔbée, “Dhá ámúú ɔletsa mí ılɔ ámu lébláa mí ɔbée, ‘Tsu fú ɔklan, afunatu.’ ”

12 Mú su befité mu bee, “Ma lébláa fu ɔbée, futsúu fú ɔklan afunati?”

13 Oyin ámu mébi ɔhá ání ɔletsa mu 1lɔ, tsúfē ahá bwéhíé bwetsɔ iwu, Yesu lófwı wá amútó.

14 ɔma a, Yesu lóyówun mu *Bulu ɔtswékpa iwu. Múú ɔlebláa mu ɔbée, “Yéé fawun ání iwi lawá fú ɔnlun. Mátrá bwe lakpan, méní múa idvn íní méeba fusu.”

15 Oyin ámu léyébláa Yudafɔ ahande amu ɔbée, Yesu létsa mu 1lɔ. 16 Íniá Yesu dé ntobí ánfi odu bwe ɔkpúnú ɔdaké su á, Yudafɔ ahande amu bɔwa mu kpækpéé bi. 17 Táme Yesu lébláa amu ɔbée, “Mí Sí mɔkúsí agyúmá yo. Mú su mí é mmɔkúsí.”

18 Mu asvn blíhé anfi su á, Yudafɔ ahande amu bekle ání bómɔ mu ɔkpagyíɔkpasu. Tsúfē megyí ɔkpúnú ɔdaké mbla ámu nkule túvn su, mboún ɔleblí ɔbée, mu sì gyí Bulu, ilosuná ání mva Bulunyɔ bugyi kékéé.

Bulu Téhá Mu Bi Ámu Túmi

19 Yesu lélé mó ɔnɔ ɔbée, “ɔnɔkwali nde mlı bláa. Mí Bulu mu Bi ánfi onutó mméetalí bwé tɔtɔ mí iwisu. Tzá nowun ání mí Sí débwé á, mó ntɔbwé. 20 Tsúfē mí Sí tɔdwé mí, otosúná mí itzá mu onutó ɔdebwe féé. Inn! lbówa mlı wánwan ání obósuná mí múa idvn alı. 21 Alı ámuú mí Sí tɔkúsvá ahá tsú afúlitɔ, há amu nkpa ámu a, alı mí é ntehá ahá ání ndeklé nkpa ní. 22 Mí Sí tamagyi asún há ipón, táme alapú asúngyi féé wá mí ibitɔ, 23 méní ɔhagyíɔha obóbu mí fé altá otobú mí Sí ámu. ɔhá ání ɔtamabú mí tamabú mí Sí ámuú ɔlɔpu mí sisí ámu é.

24 “ɔnɔkwali nde mlı bláa mbée, ɔhagyíɔha ání otónú mí asún, ɔtɔhɔ ɔhá ámuú ɔlɔwa mí sisí ámu gyi, bu nkpa ání utamatá. Bulu méegyi mu asún, há mu pón, tsúfē aladálı lowutɔ ba nkpatɔ dodo. 25 ɔnɔkwali nde mlı bláa. Bré ku ibá. Bré ámu 1lawúna fun ání ahá ání bugyi fé aha wuhé^g bónu Bulu mu Bi ámu ɔmę. Amúá bonu mó bénya nkpa.

^g 5:25 Ahá ání bawú ɔŋétó.

26 Tsúfé mí Sí bóv túmi, ḥtēhá nkpa. Alí kén alahá mí ánfí ngyi mu Bi ánfí túmi, ḥbée nháa ahá nkpa ní. 27 Alahá mí túmi ḥbée, ngyíi ahá asún, tsúfé mígyí Nyankpusa-Mu-Bi ámu ní. 28 Asún ánfí imáwa mlí wánwan. Bré ku ibá, afúli fée bónu mí ḥme, 29 kúsú. Amúá bōbwé yilé bélakúsú, nyá nkpa ání itamatá. Amúá bōbwé laláhe a, négyi amú asún, há amú ipón.”

30 “Mméetalí bwé tɔtɔtɔ mí iwisu. Asún ání nonú tsú mí Sí wá á, mó ntɔpúgyí asún. Mú sú ntegyi asún ḥnɔkwaliṣu ní. Tsúfé ntamabwé tɔá mí onutó ndeklé, mboún tɔá ḥá ámúó ḥlɔwa mí sisí ámu tekle.”

Yesu Iwí Adánsie Wankláán Agyípú

31 Yesu lɔyɔ músú blí ḥbée, “Ní mí onutó negyi mí iwí adánsie á, mlumɔhɔ mó ání ḥnɔkwali igyi.^h 32 Bulu é tegyi mí iwí adánsie. Nyin ání mí iwí adánsie ámúó odehyí amu igyi ḥnɔkwali. 33 Mlulawá abí sisí Yohane. Alabláa mlí ḥnɔkwali amu. 34 Mí mó á, mmehián anyánkpúsa adánsie. Mboún nde mlí asún ánfí bláa, méní Bulu ḥbɔhɔ mlí nkpa. 35 Yohane asun blihé lɔbwé fé ḥkandíe ání idewankí. Mú su mlulótsulá gyi mó ḥdwé kplobí. 36 Mbu tɔá itegyi mí iwí adánsie, idun Yohane klé amu. Agyúmá ámúó mí Sí lawá ḥbée mbwée mɔ mó ḥnɔ, nde mó bwé ámu dé adánsie gyí ání mulówa mí sisí. 37 Mí Sí ámúó ḥlɔwa mí ámu onutó lagyi mí iwí adánsie. Mlumókunu mu ḥme, mlumókúwun mu é ki. 38 Mlumɔhɔ mu asún wá mlí klvntɔ, tsúfé mlumɔhɔ mí ámúó ḥlɔwa sisí ámu gyi. 39 Mlikíá mlénya nkpa ání itamatá tsú Bulu asun wanlínhé amvtɔ. Mú sú mlí ansí lapé, mlidé mó kasí ní. Mí iwí adánsie Bulu asun wanlínhé amu idegyí. 40 Táme mlulakíná mí wá bá, méní mlénya nkpa ámu.

41 “Mmedédunká mbée, ahá bukánfu mí, 42 tsúfé nyin mlí dodo. Nyin ání mlutamadwé Bulu tsú mlí klvntɔ. 43 Naba mí Sí dátɔ, mlumɔhɔ mí. Táme ní ḥha bambá ḥbá mu onutó iwisu á, mlɔhɔ mu. 44 Mlitékleá mlékanfú aba, táme

^h 5:31 Mose mbla lósuná ání ahá abanyó ogýí adánsie.

mlitamabó mbódí ání Bulu ɔkvle pé ámu ɔkánfu mlí. Nkálí ibóbwé mlóhó mí gyi? ⁴⁵Mlumáki mliaa, néle mlí ilá mí Sí ansító. Mose amúú mlí ansí idún musu mliaa ɔbóhó mlí nkpa ámu mboún ɔbélé mlí ilá Bulu ansító ní. ⁴⁶Ní lélé mlulóhó Mose asúnsú gyi a, teki mlóhó mí asúnsú gyi, tsúfē mí iwi asún ɔlowanlín tswí. ⁴⁷Táme íníá mlumóhó tóá ɔlowanlín tswísu gyi a, nkálí ibóbwé mlóhó mí asun blíhésu gyi?”

Yoh

Ahá Mpím-nu Atogyihe Ha

(Mateo 14:13-21; Marko 6:30-44; Luka 9:10-17)

6 ¹Íní ɔma a, Yesu mua mu *akasípú bëfa Galilea ɔpvá butetí mó Tiberia amu yó mó ɔbin. ²Odóm betsiá buo mu, tsúfē ɔde alɔpu tsa wánwansu. ³Mua mu akasípú bɔdu yó okúku kusv, yétsiá asi inu. ⁴(Ali bré ámvtó á, Yudafo nkeá bópugyi Israelfosu *Katsvn Nke ámu ilafvn ta.) ⁵Ínu Yesu lótsu ansí fúá wun ání ɔdóm kpɔnkɔɔnkɔnti bebabá mu wá. Múú ɔlefíté Filipo ɔbée, “Nkúnú abénya atogyihe hó ha ahá ánfí bégyi?” ⁶(Yesu léblí asún ánfí púsɔ Filipo kí, tsúfē oyin tóá ɔbóbwé dodo.)

⁷Filipo léle mó ɔnó ɔbée, “Ní apú tsra kwe ikoká hó atogyihe kúráá á, umófun ání okugyíkv obénya kplobí gyí!”

⁸Simon Petro mu pio Andrea, ogyi akasípú amvtó ɔkvle lébláa Yesu ɔbée, ⁹“Oyimbi ɔku dé bodobodo apín pútúpútú anu pú ntsutso iye bwáhé anyɔ. Táme ntó íní bóbwé ahá tsotsɔtsɔ ánfí?”

¹⁰Yesu lébláa mu akasípú amu ɔbée, “Mlha amú abvtsiatsia asi.” Ahá ámu féé betsiá ifású. Ayin ání bvbu amútó bóbwé fé mpím-nu (5,000). ¹¹Múú Yesu lóhó bodobodo amu, dá Bulu ipán, ɔleha beye mó há ahá ámúú bvtsie inu ámu. Ali kén ɔlbwe ntsabi bváhé amu é ní. Amútó okugyíkv lénya alia odekclé. ¹²Begyi mwe sian. Yesu lébláa akasípú amu ɔbée, “Mlkula sianhe amu, méní umóbwé atɔ yintáhé.” ¹³Lélé, bɔtɔsí sianhe amúú benya tsú bodobodo anu ámvtó ámu. Uɔbvlá alakpá dúanyɔ kéké.

¹⁴Ahá ámu bowun osúna anfí Yesu labwé ánfí. Mú su beblí bee, “Lélé, oyin ánfí gyí Bulu ɔnósú ɔtɔípú amúú bɔwanlín

mu iwí asún wá Bulu asúntá bée, ɔbéba oyítá ámu ní.” 15 Yesu lówun ání ahá ámu babwé agywun bée, béba bekítá mu ɔwunlíntá yái mu iwíe. Mó su mu nkule ɔleladú yá nkpa sí amó.

Opusu Natí

(Mateo 14:22-33; Marko 6:45-52)

16 Bréá owí lopon a, Yesu akasípú bekplí ba Galilea ɔpu onó. 17 Owí latá, támé Yesu mókuyínkí bɔtu amó. Mó su bɔdu wié ɔkluntó, budefa bɔyó Kapernaum. 18 Afú kpɔnkpɔntí ku léba 1detsúvn, ɔpu amu lówa dabí. 19 Alí bré ámvtó á, akasípú amu baplá ɔklun amu yá fé málu asa ntéé ana. Inu bowun ání Yesu ná ɔpu amusu ɔbá amó wá. Mó su ifú lekitá amó. 20 Támé Yesu lébláa amó ɔbée, “Mí ní, mlumánya ifú!” 21 Inu botsu mu wá ɔklun amvtó ansigýísú. Ilotsutsúa iwankí amó á, ɔklun amu lawié otsubúnó, otíné amóú bɔyó ámu.

Yesu Dunká

22 Oyí kehe a, ɔdɔm amúú besi bubu ɔpu amu ɔbin inu ámu bowun ání ɔklun kuku itráa melíi inu. Mvá teki ilíi unvtó akasípú amu bowie nátí ní. Bowun ání Yesu mówie mútó asa benatí. 23 Mó ɔma a, nklun aku lótsu Tiberia wúluto belí mantáa otíné amóú begyi bodobodo amóú Yesu léda Bulu ipán púhá amó ámu. 24 ɔdɔm amu bowun ání Yesu lanátí inu, mu akasípú amu é buma inu. Mó su bɔdu wié nklun amvtó yá Kapernaum, bude Yesu dunká.

Bodobodoá ltehá Nkpa

25 Bréá ɔdɔm amu boyówun Yesu ntsu ɔbin inu á, befité mu bée, “Osunápú, bré mɔmu fobowie nfi?”

26 Yesu lébláa amó ɔbée, “Dño kwali nde mli bláa. Megyí osúna amúú ndebwe mlidewúun amu su mlígyá mí ɔkpa. Mboún bodobodo amúú neha mli, mlillégyí mwe ámu su. 27 Mlumáwun ipian atogyihe ání iteyíntá su. Mboún mlíwun ipian mvá ibétsiá yá, ibéha nkpa ání itamatá, ání mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi néha mli su. Tsúfí mí mí Sí Bulu lahie nsu ání mbu ɔkpa há mó.”

28 Befuté Yesu bée, “Gyuma mɔ̄mu abwée isuna ání anidé tóá Bulu tekle bwé?”

29 Yesu léle mó ɔnɔ́ ɔbée, “Tóá Bulu déklé ɔbée ml̄bwéé gyí, ml̄ih̄ mí ánfi ɔl̄wa sísi ánfi gyi.”

30 Inu befuté Yesu bée, “Osúna mɔ̄mu fɔ̄bwé abówun, méni abóh̄ fu gyi? Ntɔ́ fɔ̄bwé? **31** Aní anáin begyi *mana dimbí ámvsu. Bɔ̄wanlín mó wá Bulu asún ámvtɔ́ bée, ‘Mose léha amú atóá ilotsu ɔsúsú bá begyi.’”

32 Múú Yesu lébláa amú ɔbée, “ɔnɔ́kwali nde ml̄i bláa. Megyí Mose léha ml̄i atogyihe amu tsú ɔsúsú. Mí Sí léha ml̄i bodobodo onutónutó ámu tsú ɔsúsú. **33** Tsúfē bodobodo ání Bulu tehá gyí mí ánfi natsú ɔsúsú bá, nebá bēha ɔyító ahá nkpa ánfi.”

34 Ahá ámu bebláa mu bée, “Owíé, tsia ha aní bodobodo anfi brégyíbré, tsú séi púya.”

35 Yesu lébláa amú ɔbée, “Mígyí bodobodo amúú itehá nkpa ámu ni. Akún méekitá ɔhá ání ɔleba mí wá ekekeeké. ɔmewúlì méekitá ɔhá ání ɔl̄h̄ mí gyi é ekekeeké. **36** Fé alíá nebláa ml̄i á, ml̄ilawun mi, támé mlumókóh̄ mí gyi bɔ̄fun séi. **37** ɔhagyíha ání ɔsí ámu léha mí ɔbéba mí wá. Mméegya ɔhagyíha ání ɔleba mí wá. **38** Tsúfē mmotsu ɔsúsú ba mbée, nebá bɔ̄bwé tóá ndeklé. Mboún tóá ɔhá ámuú ɔl̄wa mí sísi ámu déklé ɔbwékpá neba. **39** Tóá ɔhá ámuú ɔl̄wa mí sísi ámu déklé gyí, ahá ámuú ɔl̄pvhá mí ámvtɔ́ ɔkvkv mádalí mí ibi. Mboún nkúsua amú féé tsu afúlito eke tráhe amu. **40** Tóá mí Sí ámu tekle gyí, ɔhagyíha ání olowun mí, mu Bi ánfi, h̄o mí gyi obénya nkpa ání itamatá. Nókvusúa mu tsú afúlito eke tráhe amu.”

41-42 Inuá Yesu léblí ɔbée, “Mígyí bodobodo amúú notsu ɔsúsú ba amu ni” su á, Yudaf̄ ámu bɔ̄wa mu wontí bi. Bée, “Megyí *Yosef mu bi Yesu amu ni? Anímeyín mu si mua mu yin? ɔkpa mɔ̄mu sú ɔdeblí ɔbée, ‘ɔsúsú notsu neba?’”

43 Yesu lébláa amú ɔbée, “Ml̄isi wontí ml̄i wvlewvle. **44** ɔhaa méetalí ba mí wá, nkéti mí Sí ámuú ɔl̄wa mí sísi ámu lakpá mu ba mi. Mí é nókvusúa mu tsú afúlito eke tráhe amu. **45** Bulu ɔnɔ́sú atɔípú amvtɔ́ ɔku l̄wanlín tswí

ɔbée, ‘Bulu obósuná ahá féé ató.’ Ḑhagyíha ání alanú mí Sí asún, kásí mó tsú mu wá teba mí wá. ⁴⁶ Ḑhaa mókúwun Ḍsí ámu kí. Mí ánfi notsu Bulu wá bá anfi nkule láwun mu kí. ⁴⁷ Ḍnokwalí nde mli bláa. Ḑhagyíha ání ɔlöhö mí gyi bu nkpa ání utamatá. ⁴⁸ Mígyí bodobodoá utehá nkpa ní. ⁴⁹ Ínuá mli anáin begyi mana *dimbísú óó á, amú féé bowu. ⁵⁰ Táme bodobodo anfi gyí múa ulatsú ɔsúsú bá, méni Ḑhagyíha ání obégyi mó móowu ní. ⁵¹ Mígyí bodobodo amúú ntéhá nkpa, natsú ɔsúsú ba amu ní. Ḑhagyíha ání ogyi bodobodo anfi obétsiá nkpa, omóowu ekekeeké. Mí ɔyulúv gyí bodobodo amu. Mú nési há, méni ɔytísfó benya nkpa ní.”

⁵² Inu Yudafó ámu benya asún anfi Yesu lablí ánfi iwi ɔbló. Amú wulewule begyi aba nwéen bee, “Nkálí oyin ánfi ɔbétalí pú mu ɔyulúv há aní ɔbée agyíi?”

⁵³ Yesu lébláa amú ɔbée, “ጀnokwalí nde mli bláa. Ní mlumégyi mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi ɔyulúv, nu mí obugya a, mlumá nkpa ání utamatá kuvuvku mlító. ⁵⁴ Ḑhá ání olegyi mí ɔyulúv, nu mí obugya bu nkpa ání utamatá. Níkvsúa mu tsú afúlitó eke tráhe amu. ⁵⁵ Tsúfé mí ɔyulúv igyi atogyihé onutó, mí obugya é igyi atonuhé onutó. ⁵⁶ Ḑhá ání ogyi mí ɔyulúv, nu mí obugya tsie mitó, mí é ntsie mutó. ⁵⁷ Mí Sí Ḑkiankpapu amu lówa mí sisí. Mu sú mbu nkpa. Mú su fúá fegyi mi a, mí su fú é fubu nkpa. ⁵⁸ Mígyí bodobodo onutóá notsu ɔsúsú ba ní. Mli anáin begyi mána, táme bowu. Ḑhá ání ogyi bodobodo anfi mó obétsiá nkpa ání utamatá.”

⁵⁹ Yesu léblí asún ánfi bréá ɔde ató suná Kapernaum, Yudafó *ofíakpa.

Nkpa Ání Utamatá Asón

⁶⁰ Yesu abúopu tsotsɔctsó ámutó akv bonu asún ánfi á, beblí bee, “Atosunáhé ánfi mó bu ɔnlun o! Ma ɔbétalí ho mó?”

⁶¹ Yesu lówun ání mu abúopu amutó akv buđe wunti ání alablí ali su á, ɔlefíté amú ɔbée, “Asún ánfi ulahan mli? ⁶² Múmú ní mlowun Nyankpusa-Mu-Bi ámu ɔyá ɔtínéá olotsu ba me, nkálí mlóbwé? ⁶³ Bulu Ḑhé ámu téhá nkpa.

Nyankpusa ḥwunlín mó á, kpaalí ígyi. Asún ánfi nde mlí bláa anfu itsú Ḍnejé ámúú ɔtēhá nkpa ámu wá, ⁶⁴táme mlitɔ akv bumchɔ mósú gyi.” Yesu lówun amúá bumchɔ mósú gyi pú ḡhá ání ɔbélé mu há yái dodoodo. ⁶⁵Oletrá bláa amú ɔbée, “Íni sú nebláa mlí mbée, ḡhaa méetalí ba mí wá, nkéti mí Sí lakpá mu ba mi”ní.

⁶⁶Tsú eke ámu a, Yesu abúopu amu tsotsɔctsɔ beyinkí mu ḡoma, bumetrá buo mu. ⁶⁷Mó su Yesu léfité mu akasípú dúanyɔ ámu ɔbée, “Mlí é mlidékléá mléyinkí mí ḡoma lóó?”

⁶⁸Simon Petro lébláa mu ɔbée, “Owíé, ma wá abýɔ? Fú wá asún ání ɔtēhá nkpá ání itamatá bu. ⁶⁹Anulahogyi, anulabí ání fúgyí Ḍha Wankihé amúú fotosú Bulu wá ámu ni.”

⁷⁰Ínu Yesu lébláa amú ɔbée, “Mlí ahá dúanyɔ nεle, táme mlitɔ ɔku gyí ɔbunsám!” ⁷¹(Simon Iskariot mu bi Yuda ɔde á. Tsúfē ogyi akasípú dúanyɔ ámvtɔ ɔkulé. Mu ɔbélé mu há ní.)

Yesu Mua Mu Apio Yinhe

7 ¹Mó ḡoma a, Yesu létsiá kí Galilea ḡmátɔ. Omekleá ɔbýɔ Yudea ḡmátɔ, tsúfē Yudafɔ ahandé amu bvde mu téé abumɔ mu. ²Táme Yudafɔ *Kantankpatɔtsiá Nkegyí lafun. ³Mó su mu apio yinhe bebláa mu bee, “Natí yɔ Yudea nke ámu ogyíkpá, méní fú abúopu amúú bvbv iwu ámu é bówun ofúla ání fudébwé. ⁴Ḏhá ání odekcléá ahá bvbú mu gyumagyihé tamañáín iwi. Íniá fúde ntobíá igyi alí bwe á, wuna le mó suna, ɔyí féé abuwun.” ⁵(Mu apió ámu kúráá bumchɔ mu gyi. Mó su bebláa mu alí ní.)

⁶Íni su Yesu lébláa amú ɔbée, “Bréá nøyɔ iwu mɔkúnyá fun. Mlí mó mléetalí yɔ iwu brégyibré. ⁷Oyítófɔ buméetalí lú mlí, táme mí mó bvde mí lu, tsúfē nde amú ilá le. ⁸Mlyɔ nke ámvtɔ. Mí mó mmɔkúnyá yɔ, tsúfē mí bré mɔkúfun.” ⁹Yesu léblí asún ánfi tá á, olesi tsiá Galilea ḡmátɔ.

Yesu Kantankpatɔtsiá Nke Ámu Ogyíkpá Yo

¹⁰Táme bréá Yesu apió ámu benatí yɔ nke ámu ogyíkpá a, mu é olejaín iwi yɔ iwu. ¹¹Yudafɔ ahandé amu bodunká mu nke ámu ogyíkpá, bvde ahá fité bee, “Oyin ámu me?”

12Ódɔm amu bεblí asún tsɔtsɔctsɔ nklobítɔ tsú Yesu iwi. Aku bεe, “Oha wankláán ogyi.” Aku é bεe, “Ekekeekε, ɔde ahá mlé.” **13**Táme amútɔ ɔhaa métalí blí mu iwi asún kóklú ahá abunu, tsúfε bude Yudafɔ ahande amu ifú nya.

14Bréá bowie nke ámu nsiné á, Yesu lódu wíé *Bulu ɔtswékpα wunsinésú inu yéfi ató suná asi. **15**Mu atosunáhé lobwie Yudafɔ ahande amu ɔnó. Mó su befité aba bεe, “Oyin ánfi mškókásí ɔwulú yá nkpá. Nkálí ulbwε asa ɔlebi ɔwulú al?”

16Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Megyí mí wá atosunáhé anfi itsú. Itsú Bulu wá. Mulówa mí sisí. **17**Ní ɔkv dékléá ɔbóbwε Bulu apé á, obówun ní atosunáhé anfi itsú mí wá ntéé Bulu wá. **18**Oha ání ɔde mu onutó asún blí dé mu numnyam dunká. Táme ní ɔkv todúnká numnyam há ɔha ání ɔlwa mu sisí á, ɔnɔkwaliwu ɔhá ámu gyí. Ótamawá afunu. **19**Yéé Mose lópu mbla ámu ba mli a? Táme mltɔ ɔkvku médé mósú gyi. Ntogyi su mlidékléá mlómɔ mí?”

20Inu ɔdɔm amu bεbláa mu bεe, “*Óhe laláhe bu futo! Ma dékléá ɔbómɔ fú?”

21Yesu lébláa amú ɔbée, “Ofúla kule pé nɔbwε *ɔkpúnó ɔdaké, mli fée ɔnó lobwie mli. **22**Mose lówa mbla há mli ɔbée, mltún *keté. (Ibu mótsɔ ání megyí Mose lótsɔ keté tún, mli anáin léfi mó asi.) Yéé mó sú mltetún ahá keté ɔkpúnó ɔdaké ní a? **23**Ní mlidé keté tún ɔkpúnó ɔdaké, méní mlumókvusú líí Mose mbla ámusu á, ntogyi sú mlulanyá ɔbló mísú mluua, natsá nyankpusa kéín ɔkpúnó ɔdaké? **24**Mliyu asúntɔ wankláán, asa amlha ipśn. Mlipu ɔnɔkwali gyi asún.”

Yesu iwi Nwéengyi

25Yerusalemfɔ akv befité amú iwi bεe, “Megyí oyin ánfi Yudafɔ ahande budedunká abumɔ ní? **26**Megyí mu líí aháto ɔdetɔí, amútɔ ɔkvku mékpla mu a? Ntée ilawánkí amú ání mugyí *Kristo, (ɔhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) ní? **27**Oyin ánfi mó a, ani fée anyin ɔtínéá otsú, táme ní Kristo ámu ɔbá á, ɔhaa méebi ɔtínéá otsú.”

28Bréá Yesu bu mósú ɔde ató ámu suná Bulu ɔtswékpα wunsinésú inu á, olotsu ɔnó fúá blí ɔbée, “Mliyu mi,

mliyin ɔtínéá notsú, támē megyí mí onutó túmisu neba. Ὦnɔkwalipu ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sisí ámu gyí. Mluméyín mu. 29 Támē mí mú nyin mu, tsúfē mulswa mí sisí. Mu wá notsu ba.”

30 Inu bekle abukita mu, támē bwmɔpu ibi da mu, tsúfē mu bré mɔkúfun. 31 Támē amútó ahá tsɔtsɔctsɔ bɔhɔ mu gyi. Mú su befité bee “Ní Kristo amu ɔbá á, ɔbétalí bwé osúna dun mó ánfi oyin ánfi débwé?”

Yoh

Bɔwa Bee Bwkítá Yesu

32 Bréá *Farisifɔ ámu bonu ání ɔdɔm amu bude Yesu iwi asún bli nklobítɔ á, amúa Bulu *igyí ahapú dehen amu bɔwa Bulu ɔtswékpa agyópu bee bwkítá Yesu. 33 Íni su Yesu lébláa amú ɔbée, “Ulasí nke kpaloibí pé nétsiá mli wá. Mú ɔma a, néyinkí yá ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sisí ámu wá. 34 Mlódunká mí, támē mlumóowun mi. Mluméetalí ba ɔtínéá mbu é ekekéeké.”

35 Yudafɔ ahande amu befité aba bee, “Nkúnú oyin ánfi obótú ɔkpa yá, su abódunká mu animóowun mu? Ntée odekcléá ɔbóyɔ Griikifɔ awúlu amúú ani pi badásáín yá músú ámusu, ntée obóyósuná Griikifɔ ámu atɔ? 36 Asún ánfi ɔdeblí é asú mé? ɔbée, ‘Mlódunká mí, támē mlumóowun mi. Mluméetalí ba ɔtínéá mbu é.’ ”

Nkpa Ntsu

37 Nke ámu eke tráheá ígyi eke titriu á, Yesu lókvusú líí kplvn bli ɔbée, “Ní ɔmewúli de ɔku á, ɔbá mí wá obonu ntsu. 38 ɔhagyíøha ání ɔlɔhɔ mi gyi a, ‘Nkpa ntsu bówi dalí mutɔ.’ Alí bɔwanlín wá Bulu asún ámutɔ ní.” 39 (*ɔjɛ Wankihé amúú Bulu ɔbéha ahá ání bɔhɔ mu gyi amu iwi asún ɔdeblí. Alí bré ámutɔ á, ɔjɛ Wankihé amu mɔkúnyá ba, tsúfē Bulu mɔkúnyá wá Yesu numnyam.)

Ahá Ámutɔ Leye

40 Bréá ɔdɔm amu bonu Yesu asun blíhé anfi á, amútó akv beblí bee, “Lélé, Bulu ɔnósú ɔtɔípú amúú anidé mu ɔkpa kú amu ni.”

41 Akv é bée, “Kristo amu ní!” Táme amútó akv é beblí bée, “Yéé megyí Galilea ɔmátó Kristo amu obótsu o. **42** Bówanlín wá Bulu asún ámvtó bée, Owíe *Dawid abusuantó Kristo amu ɔbédalı tsu. Bókwíi mu Betlehem, Dawid wúluto.” **43** Ina Yesu iwi asún ánfi su ikvlebwé metsiá amútó. **44** Amútó akv bekle abukita Yesu, táme ɔhaa mópv ibi da mu.

Yesu Máhogyi

45 Óma-ɔma a, Bulu ɔtswékpá agyópu amúú bɔwa sumbí ámu besankí ba Bulu igyí ahapú dəhen pú Farisifó ámu wá. Befité agyópu amu bée, “Ntogyi su mlumékitá mu ba?”

46 Bele mó ɔnó bée, “Ohaa mókútóí fé oyin ánfi kí!”

47 Farisifó ámu befité amú bée, “Mú su oyin ámu lamlé mlí é. **48** Mlílawun ɔhande ntéé Farisiyin ɔku laho mu gyi kí? **49** Ekekeké! Ódɔm anfi bumeýin Mose mbla ámu iwi tɔtɔ. Mú su Bulu ɔlwú amú.”

50 Inu Farisifó ámvtó ɔkvule, ogyi Nikodemo amúú ɔlɔyɔ Yesu wá onyé ámu léfité amú ɔbée, **51** “Ani mbla leha ɔkpa ání abéha ɔku ipón asa abéfité mu ɔnótó asún nú?”

52 Befité mu bée, “Galileayin fú é fúgyi? Kí Bulu asún ámvtó wankláán. Fówun ání Bulu ɔnósú ɔtɔípú ɔkvukuvku móotsu Galilea ɔmátó.” **53** [Inu amú féé benatí yó wóyító.

ɔtsı ɔku Mbvató Pú Mu Kitá

8 **1** Bréá ahá amu bedasáín á, Yesu lídu yó Nfɔ-nyíbu ámvsuⁱ. **2** Mú oyí kehe bake a, oleyinkí ba Bulu ɔtswékpá wunsinésú unu. Ahá ámu féé beba mu wá. Mú su oletsiá así, olefi así ɔde amú ató suná. **3** Bréá ɔdetóí á, *Farisifó pú Mose *mbla asunápú amu bekpa ɔtsı ɔkuá bakítá mu, ɔde mbuató ba belí amú ansító. **4** Múú bebláa Yesu bée, “Osunápú, bakítá ɔtsı ánfi mbua ɔtɔkpá. **5** Mose Mbla ámu léblí ɔbée, adáa atsi ánfi odu abwi mo. Nkálí fuðeblí tsú asún ánfi iwi?” **6** Asúnklé sú befité mu asún ánfi, abuyɔtó mu ha ahande. Inu Yesu lóbun, pú osrebi ɔde ató wanlín ɔsvlútó.

ⁱ **8:1** Nfɔ-nyíbu igyi obubwí kvá ibu mantáa Yerusalem, butetí mó Olifbu.

⁷Bréá butráá buude asún ámu fité plá á, olobwií tsíá, bláa amú ɔbée, “Mlító ɔhá ání ɔmɔkúbwé lakpan kí ogyánkpa da ɔtsi ánfí ibwi.” ⁸Óleblí mó alí á, oleyinkí bun ɔde mu ató wanlín ɔsulútó. ⁹Bréá ahá ámu bonu mu asún ánfí á, bɔwa natí ɔkule-kule bí, tsú ahandesu bɔtu nyebísú. Ilebesi Yesu mva ɔtsi ámu nkule ɔbun nsiné iñu. ¹⁰Yesu lóbwií tsíá, ɔlefíté ɔtsi ámu ɔbée, “Ótsi, nkú ahá ámu me? Ókvu mésian ání ɔbéha fú ipón?”

¹¹Ótsi ámu lélé mó ɔnó ɔbée, “Owíé! Ókvu méha mí pón o!” Múú Yesu lébláa mu ɔbée, “Ibu alé! Mí é mméeha fú ipón! Natí, mátrá bwe lakpan.”^j

ɔyító Wankí

¹²Iñi ɔma a, Yesu léyinkí bláa Farisifó ámu ɔbée, “Mígyí ɔyító wankí ni. ɔhagyísha ání obuo mí obénya wankí ání ibéha mu nkpa, oméesin oklúntó ekekéeke.”

¹³Iñu á, Farisifó ámu bëbláa mu bëe, “Nfáli tamakánfú mu iwi. Fumɔkúblí tɔtó.”

¹⁴Yesu lébláa amú ɔbée, “Ní mí onutó nde mí iwi adánsie gyí ó á, ɔnɔkwali igyi. Tsúfé mí mó nyin ɔtínéá notsú pú ɔtínéá nøyó. Táme mluméyín ɔtínéá notsú pú ɔtínéá nøyó. ¹⁵Anyánkpúsa asúngyí ɔkpasu mlitegyi asún tsvn, táme mí mó ntamagyí ɔhaa asún. ¹⁶Ní negyi asún ó á, ɔnɔkwali ɔkpasu negyi mó tsvn. Tsúfé megyí mí nkule tegyi mó. Mía mí Sí ámuú ɔlɔwa mí sisí ámu nyo tegyi mó. ¹⁷Bɔwanlín wá mli onutó Mbla ámuto bëe, ‘Ní adansifó abanyá bëblí asvn kua kule a, amú asún ibu móntó.’ ¹⁸Mí onutó ntegyi mí iwi adánsie. Mí Sí lówa mí sisí. Mu é otegyi mí iwi adánsie.”

¹⁹Befíté mu bëe, “Nkúnó fú sí bu?”

Yesu lélé mó ɔnó ɔbée, “Mluméyín mí wankláán, mluméyín mí Sí ámu é. Ní mliyin mí wankláán á, teki mlébi mí Sí ámu é.”

²⁰Yesu léblí asún ánfí bréá ɔde ató suná Bulu ɔtswékpá tswítswi adáka otsiákpá. Táme ɔhaa mékitá mu, tsúfé mu bré mɔkónyá fun.

^j7:53-8:11 Ima Griikifó nwvló dada amu akutó.

Yesu Ḍsúsúy়

21 Yesu létrá bláa amú ɔbée, “Mí mū nøy. Mlódunká mí. Mlowu wá mli lakpantɔ. Mluméetalí ba ɔtínéá nøy.”

22 Yudafɔ ahande amu bəfíté bee, “Mó ɔbómɔ mu iwi, sú ɔdeblí ɔbée, mluméetalí ba ɔtínéá nøy?”

23 Yesu lélé mū ɔnɔ ɔbée, “Mli mū mlotsú ɔyí ánfítɔ, támē mí mū notsú Ḍsúsú. ɔyí ánfítɔfɔ mlígyí. Mmegyí ɔyí ánfítɔyin mí mū ngyi. 24 Mú sú nde mli bláa mbée, mlowu wá mli lakpantɔ ní. Mlowu wá mli lakpantɔ, ní mlumóhógyi ání ‘Mígyí ɔhá ámúú mbée ngyi ámu.’”

25 Befíté mu bee, “Fúgyí ma?”

Yesu lébláa amú ɔbée, “ɔhá ámúú ntebláa mli yáí mbée, ngyi ámu kén ntráa nde mli bláa a. 26 Mbu asún tsotsɔctsɔá néblí tsú mli iwi pöhá mli pón. Támē ɔnɔkwalipu ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sísi ámu gyí. Asún ání nonu tsú mu wá nde mli ɔyítɔfɔ bláa.”

27 lmɔwankí amú ání mu Sí ámúú ɔbu Ḍsúsú ámu iwi asún ɔde amú bláa. 28 Mú su Yesu lébláa amú ɔbée, “Ní mledá Nyankpusa-Mu-Bi ámu mántá *oyikpalíhesu, tsú mū líí á, mlówun ání ‘Mígyí ɔhá ámúú mbée ngyi’ ámu. Mlébi ání ntamabwé tɔtɔctɔ mí onutó túmitɔ. Múá mí Sí lópwá mi ɔnɔ á, mū nteblí. 29 ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sísi ámu buo mi. ɔmɔkúyínkí mí ɔma, tsúfē tɔá itegyi mu ansí ntɔbwé brégyíbré.”

30 Inu ahá ámúú bonu mu asún ánfítɔ tsotsɔctsɔ bɔhɔ mu gyi.

Abraham Abí-aná

31 Yesu lébláa Yudafɔ ámúú bɔhɔ mu gyi amu ɔbée, “Ní mlobuo mí atosunáhé a, mlígyí mí akasípó lélé. 32 Mlébi ɔnɔkwalu amu. ɔnɔkwalu amu ibéha mlégi iwi.”

33 Beblí bee, “Abraham abí-aná anígyí. Anumókúbwé ɔhaa nkpbábi ki. Mó ntogyi sú fúde ani bláa fee, ‘Mlégi iwi?’”

34 Yesu lélé mū ɔnɔ ɔbée, “ɔnɔkwalu nde mli bláa. ɔhagyíɔha ání ɔtɔbwé lakpan á, ogyi lakpan ɔkpábi. 35 ɔkpábi

tamatsíá mu wie wóyí yó, obí tetsíá mu si wóyí yó. ³⁶Mú suní Bulu mu Bi ámu ɔhá mlegyi iwi á, múmú mlilagyí iwi fée. ³⁷Nyin ání Abraham abí-aná mlígyí, támé mlidékléá mlímó mí, tsúfé mlímóhó mí atosunáhé. ³⁸Tóá nowun tsu mí Sí wá ndéblí. Mli é asún ání mlulónu tsú mli sí wású mlidégyí.”

³⁹Bébláa mu bée, “Aní sí gyí Abraham.”

Yesu lébláa amú ɔbée, “Ní Abraham abí mlígyí á, tekí mli bwéhé lelian Abraham. ⁴⁰Mlidékléá mlímó mí, tsúfé ndé mli ɔnɔkwaliá nonu tsú Bulu wá bláa. Abraham móbwé alu! ⁴¹Mli sí bwéhé mlidébwé.”

Bébláa Yesu bée, “Megyí mbua bɔtɔ kwíí ani. Bulu onutó gyí ani Sí. Anímá ɔsí ɔkvku tsía mutɔ.”

⁴²Yesu lébláa amú ɔbée, “Ní mli Sí gyí Bulu á, tekí mlitɔdwé mí, tsúfé mu wá notsu ba. Mwlówa mí sísí. Megyí mí onutó túmitɔ neba. ⁴³Ntogyi sú mlumédé mí asvn blíhé asi nu? Mlumédé mó asi nu, tsúfé mí asún de mli asvtɔ wó. ⁴⁴Obvnsám gyí mli sí. Mú su mlitekleá mlíbwé tóá mli sí tekle. Ahá ɔmɔpú ogyi tsú nfiasí. Ótamabuo ɔnɔkwali. Mú su ɔnɔkwali kuku ima mutɔ. Ní ɔwá afunu a, mu tsiató ɔwan ɔdele, tsúfé ofunupu ogyi. Mugyí afunupu fée ɔsí ní. ⁴⁵Támé nteblí ɔnɔkwali. Mú su mlitamahó mí asvnsú gyi ní. ⁴⁶Mlitɔ ma ɔbétalí súná ání lakpan ɔbwepú ngyi? Ní nde ɔnɔkwali blí á, mó ntogyi mlumóhó mí gyi? ⁴⁷Óhá ání otsú Bulu wá teyáá asu nú mu asún. Mli mó mlumótsú mu wá. Mú su mlitamayáá asu nú mu asún ní.”

Yesu Mva Nanáin Abraham

⁴⁸Yudafɔ ámu bébláa mu bée, “Ní ablí aniaa Samariayin fugyi, *ɔŋe laláhe bu futo á, anlawá afunu?”

⁴⁹Yesu lébláa amú ɔbée, “Óŋe laláhe ma mító. Ntobú mí Sí, támé mli mó mlitamabú mí. ⁵⁰Mmedé mí iwi numnyam wa. ɔha ɔku bu invá ɔde mó dunká há mí. Mugyí asún ogýipú wankláán ámu ní. ⁵¹Ónɔkwali nde mli bláa. ɔhagyíha ání otegyi mí atosunáhésu omóowu ekekéeké.”

⁵²Inu Yudafɔ ámu bébláa mu bée, “Séi ánfí mó á, anlawun ání lélé ɔŋe laláhe bu futo! *Abraham mva Bulu

ɔnɔ́sú atɔípú amu bawú. Támē fú mó fudéblí fee, ɔhagyíha ání otegyi fú atosunáhésu omóowu ekekeeké. ⁵³Aní náin Abraham lówu. Fukí fee fudun mu? Bulu ɔnɔ́sú atɔípú amu é bowu. Nkálí fóde fú iwi kú?”

⁵⁴Yesu léle mó ɔnɔ́ ɔbée, “Ní nɔwá mí iwi numnyam a, kpaalí ígyi. Mí Sí gyí ɔhá ání ɔtɔwá mí numnyam. Mu mlidéblí mliaa ogyi mli Bulu ní. ⁵⁵Ibu mótá ání mluméyín mu, támē mí mó nyin mu. Ní neblí mbéé mmeyín mu a, nabwé ofunupu fé mli. Mí mó nyin mu, ntegyi mu asúnsú. ⁵⁶Mli náin Abraham lénya ansigý ání mówun mí bábi. Olowun mó é, ansí legyi mu.”

⁵⁷Yudafá ámu bebláa mu bee, “Fumɔkóhó nfí aduenu (50) kúráá, mó fee fɔtu Abraham?”

⁵⁸Yesu lébláa amú ɔbée, “ɔnɔ́kwali nde mli bláa. Mbu inu asa bɔkwí Abraham.”

⁵⁹Yesu lénya blí alí pé, ahá ámu bɔkulá abwi bee abutswí da mu mo. Támē Yesu lísbwé híéé, dálí Bulu ɔtswékpá wunsinésú inu.

Ansibi Obwiepú ɔkvu Tsa

9 ¹Eke ɔkvu Yesu mva mu akasípú buna ɔkpatɔ, bowun oyin ɔkvá bɔkwí mu ansibi obwiepú. ²Yesu akasípú amu befité mu bee, “Osunápú, ma lakpan sú bɔkwí oyin ánfí ansibi obwiepú? Mu onutó lakpan su lóó, ntéé mu akwíipú?”

³Yesu léle mó ɔnɔ́ ɔbée, “Megyí mu ntéé mu akwíipú lakpan su bɔkwí mu ansibi obwiepú. Mboún alia Bulu ɔbélé mu túmi súná tsvn mu ilɔ́ ámvtɔ su. ⁴Ulasí kplobí owí ɔbéta. ɔhaa méetalí trá yɔ agyúmá. Mú su ilehián ání abýɔ́ agyúmá ámúú ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sisí ámu lówa mí ɔbée nyɔ́ amu. ⁵Iníá nenyá mbu ɔyí ánfítɔ á, mígyí ɔyí ánfítɔ wankí.”

⁶Bréá Yesu lébláa amú asún ánfí tá á, olotu atsunó tswí ɔsulútɔ, ɔlɔpu osrebi tsíá isi, tití mó tan ansibi obwiepú amu ansíbisu. ⁷Múú ɔlebláa ansibi obwiepú ámu ɔbée, “Nati yɔfwí ansító Siloam paatitɔ.” (Siloam asi gyí, “Bɔwa mu

sísí.”) Oyin ámu lóyófwí ansítá yínkí ɔbá wóyí á, ɔde ató wúun.

8Mu aba pú ahá ání butowun mu ɔde ató kwlí befíté bée, “Mégyí oyin ánfí tetsíá kwlí ató bré ámu ni?”

9Amútá akv bée, “Mu ni!” Akv é bée, “Ó-o, lían ɔlelian mu.”

lnu oyin ámu onutó léblí ɔbée, “Mí ni.”

10Befíté mu bée, “Nkálí ulbwé asa fvde ató wúun ngya?”

Yoh

11ɔlele mó ɔnó ɔbée, “Oyin ámúú bvtetí mu Yesu amu lóbwé ɔdiba tan mí ansíbisu. Múú ɔlebláa mi ɔbée, nnáti yɔfwí ansítá Siloam paatit. Nɔyófwí, móú nde ató wúun a.”

12Befíté mu bée, “Nkúnú ɔbu?” Múú ɔlele mó ɔnó ɔbée, “Ohwée.”

Farisifá Ansibi Obwiepú Ámu Asón Fité

13lnu bekpa oyin ámúú tekí ogyi ansibi obwiepú ámu yáa Farisifá wá. **14**Eke ámúú Yesu lóbwé ɔdiba púbwíí mu ansíbi amu igyi *ɔkpúnú ɔdaké. **15**Mú su Farisifá ámu belafíté oyin ámu alíá ulbwé asa ɔde ató wúun. ɔlebláa amú ɔbée, “ɔdiba ɔlɔputan mí ansíbisu, nɔyófwí ansítá. Múú nde ató wúun ngya a.”

16Farisifá ámu akv beblí bée, “Mégyí Bulu ɔha oyin ámúú olobwií mu ansíbi amu gyí, tsúfé ɔtamagyí ɔkpúnú ɔdaké mbla ámusu.”

Táme akv é befíté bée, “Nkálí lakpan ɔbwepú ɔbétalí bwé osúna anftí odu? Asón ánfí su bwmétrá bwe kule.”

17Mú su belafíté oyin ámu bée, “Fee mulóbwíí fú ansíbi. Amansu fvbu blí tsú mu iwi?”

Oyin ámu léle mó ɔnó ɔbée, “Bulu ɔnású ɔtɔípó ogyi.”

18Yudafá ahande amu bwmohogyi ání lélé, bɔkwíí mu ansibi obwiepú asa séi ɔde ató wúun, kpéfun bréá betí mu akwíupú ba. **19**Befíté amú bée, “Mli bí ámúú mliaa, mu ansíbi lobwie asa mlilókwíí mu amu ni? Nkálí ulbwé asa ɔde ató wúun ngya?”

20Mu akwíupú amu bele mó ɔnó bée, “Aniyin ání ani bí ní. Aniyin ání anulókwíí mu ansibi obwiepú. **21**Táme alíá ulbwé

asa ɔde ató wúun pú ɔhá ání olobwií mu ansíbi mó á, anuméyín. Kókoli mli, mlufite mu onutó. MEGYÍ kebi ógyi, aladan. Obétalí lé mó ɔnó.”²² Mu akwíupú amu bude Yudafó ahande amu ifú nya. Mú su beblí ali ní. Tsúfó ahande amu bablí tswí bee, ɔhagyíha ání ɔbéblí ɔbée, Yesu gyí *Kristo, (ɔhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) a, bégya mu lé Yudafó *ofíakpa inu.²³ Mú su mu akwíupú amu bee, “MEGYÍ kebi ógyi, aladan, mlufite mu onutó!” ní.

²⁴ Belatí oyin ámúú bɔkwí mu ansibi obwiepú ámu otse nyɔɔsi, bláa mu bee, “Ka ntam Bulu ansító ání féblí ɔnɔkwali. Aniyin ání lakpan ɔbwepú oyin ámúú olobwií fú ansíbi amu gyí.”

²⁵ Múú oyin ámu léle mó ɔnó ɔbée, “Ní lakpan ɔbwepú ogyi o, yilé ɔbwepú ogyi o, mí mó mmeyín. Toku kule pé nyin. Múgyí, teki bré ámu ntamawun ató, támé séi mó ndewúun.”

²⁶ Múú befíté mu bee, “Nkálí ɔlbwe fó? Nkálí olobwií fú ansíbi amu?”

²⁷ Múú ɔlele mó ɔnó ɔbée, “Nabláa mli dodoodo, támé mlumónu. Ntogyi sú ntráa bla mli? Mli é mlidékléá mlɔbwé mu akasípú lóó?”

²⁸ Besia mu, bláa mu bee, “Fúgyí mu ɔkasípú. Ani náin Mose akasípú ani mó anigyí. ²⁹ Aniyin ání Bulu lótóí bláa Mose asún, támé anuméyín ɔtínéá oyin ánfi mó otsú.”

³⁰ Oyin ámu lébláa amó ɔbée, “Ngya ntɔ asún ní? Mluméyín ɔtínéá otsú, támé mulábwíí mí ansíbi ni o. ³¹ Ani féé aniyin ání Bulu tamanú lakpan abwepú isu. ɔhá ání otobú mó, otegyi mu mblasu isu otonú. ³² Tsú bréá Bulu lɔbwé oyí ɔpá á, ɔhaa mɔkónú ání ɔku labwíí ɔhá ání bɔkwíí mu ansibi obwiepú ansíbi ki. ³³ Ní megyí Bulu ɔha oyin ánfi gyí á, teki ɔmémentalí bwé tɔtɔtɔ.”

³⁴ Ahande amu bele mó ɔnó bee, “Fó ánfi fugyi lakpan ɔbwepú tsú bréá bɔkwíí fú ánfi dékléá fósuná ani asún?” Invnu begya mu lé ofíakpa inu.

ɔnjétó Ansíbi Bwie

³⁵ Yesu lónu ání bagya oyin ámu lé ofíakpa inu. Mú su bréá olowun mu a, ɔlefíté mu ɔbée, “Fóhó Nyankpusa-Mu-Bi ámu gyí?”

36 Oyin ámu lébláa mu ɔbée, “Owíé, suna mí ɔhá ání ogyi, mí anhɔ mu gyi!”

37 Yesu lébláa mu ɔbée, “Fawun mu dodo. Muyí ɔhá ánfi ɔde fú asún bláa séi ánfi á.”

38 Múú oyin ámu lébláa mu ɔbée, “Mí Wíé, nahɔ fu gyi.” Inu olosúm Yesu.

39 Yesu léblí ɔbée, “Asún ogyíkpa neba oyí ánfitɔ, méni ahá ání bumedé ató wúun bówun ató. Ahá ání bvdewúun é ansíbi ibwie.”

40 Farisifɔ akvá bubu Yesu wá inu bonu asún ánfi. Múú bëfté mu bee, “Mú sv fvdeblí fee ami é anigýí ansibi abwiepú?”

41 Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Ní ansibi abwiepú mlugyí á, tekí Bulu méeha mli ipón. Táme íniá mliaa mlidé ató wúun sv á, mli lakpan lasin mlsu.”

Akúfa ɔkpapú Mu Akúfa

10 **1** Yesu léblí ɔbée, “Onc kwali nde mli bláa. ɔhá ání ɔdó tsuŋ akúfa ibansu wíé mító, ɔmotsuŋ ɔkpa ɔnó á, owikplu pú ogoy otswapú ogyi. **2** Tsúfē iban ɔnó akúfa ɔkpapú tɔtsuŋ wie mító. **3** Iban ámu svu ɔkípu tefínkí mó há akúfa ɔkpapú ámu tebítíwíé. Òtɔpú akúfa amu dá tí amú, bvtónu mu ɔme, ɔtekpá amú dálí. **4** Ní ɔkpá akúfa amu féé

Akúfa ɔkpapú wankláán tɔpú akúfa amu dá tí amú, bvtónu mu ɔme, ɔtekpá amú dálí. (Yohane 10:3)

dáli a, otegya amú nkpa, bvtobuo mu, tsúfē buyin mu ɔmē.
5 Butamabuo ɔfó. Srí bvtesrí sí mu, tsúfē bumeyín mu ɔmē.”
6 Yesu léha amú yébi anfi, támē bumanu mū asi.

Akúfa ɔkpapú Wankláán Ámu

7 Yesu létrá bláa amú ɔbée, “Onokwali nde mlí bláa. Mígyí akúfa iban ámu ɔnó ní. **8** Awikplu pú ogyo atswapú ahá ání begyankpá ba féé buygi. Akúfa amu bumebi amú ɔmē. **9** Mígyí akúfa iban ámu ɔnó ní. Ní ɔku ɔtsvn mitɔ wíé dáli a, tɔtɔ móbwé mū. Obéyénya ató gyí mwé. **10** Owikplu agywun gyí, ɔbá bowi, ɔmɔ, oyinta ató. Mí mū neba, méní ahá bénya nkpa ání lɔfun.

11 “Mígyí akúfa ɔkpapú wankláán ámu ní. Akúfa ɔkpapú wankláán totsúlā hóli mu nkpa há mu akúfa. **12** Támē akúfa ɔkpapú ání ɔde ipa gyí, megyí mu onutó bú akúfa amu tesrí ní owun ɔkpataku ɔbá bekítá amú. ɔkpataku ámu tekítá akúfa amvtɔ ɔku, atráhe bvtedásáín. **13** Oyin ámu tesrí, tsúfē ipa kéké odegýí. Akúfa amu nkpa tamahian mu. **14** Mígyí akúfa ɔkpapú wankláán ámu ní. Nyin mí akúfa, mí akúfa é buyin mi, **15** fé alíá mí Sí ámu yin mi á, alí mí é nyin mu ní. Ntɔhóli mí nkpa há mí akúfa. **16** Mbv akúfa bámbá akv é. Buma akúfa iban ánftɔ. Ilehián ání nékpa amú é ba. Amú é bónu mí ɔmē. Amú féé bɔbwé akúfa iku kule pú ɔkpapú ɔkvle.

17 “Íní sú mí Sí tekle mi asún ní. Tsúfē natsúlā ání nshulú mí nkpa há ahá, méní nélanyá mū. **18** Dhaa méetalí swíí mí. Mí onutó latsúlā ání nshulú mū. Mbv ɔkpa hóli mí nkpa, mbv ɔkpa lányá mū é. Íní mí Sí lébláa mi ɔbée mbwée ní.”

19 Mu asvn blíhé anfi su Yudafɔ ahande amu bumetrá bwé kule. **20** Amútɔ akv beblí bee, “*Djé laláhe bu mvitɔ. Mu nwun ideyintá. Dhaa mátrá nu mu asvn blíhé.”

21 Akv é bee, “Dhá ání ɔnjé laláhe bu mvitɔ méetalí blí asún anfi odu. Djé laláhe ɔbétalí bwíí ansibi obwiepú ansíbi?”

Yesu Kiná

22 Ekeá bvtɔpúkáín Bulu ɔtswékpa gyvrásu Yerusalem lɔfun. Ali bré ámu igyi lilitɔ. **23** Yesu lýɔ odeki Bulu

ɔtswékpato ɔtinekvá butetí inu “Salomo Abrándaású.” 24 Yudafɔ ahande amu aku befia bomlí mu. Befitē mu bee, “Omenke kéin asa fébláa ani ɔnɔkwali amu? Ní fúgyí Kristo, (Ohá amúó Bulu ladá mu ofúli amu) a, wuna le mó tii ani.”

25 Yesu lébláa amú ɔbée, “Nebláa mli bɔtsvn, támē mlumédéhogyi. Ofúla amúú ndebwe mí Sí dátá ámu dé mí iwi adánsie gyí. 26 Támē mlumédéhogyi, tsúfē mlímá mí akúfatɔ. 27 Mí akúfa butonú mí ɔme. Nyin amú, butobuo mli. 28 Ntehá amú nkpa ání itamatá. Bumóowu ekekéeké. Ohaa méetalí swíí mí amú. 29 Mí Sí ámúú ɔlɔpu amú há mí ámu dun tógyító. Ohaa méetalí swíí amú lé mí Sí ibitɔ. 30 Mía mí Sí anigyí kule.”

31 Inu á, Yudafɔ ahande amu betrá kvlá abwi bee abutswi da Yesu mɔ. 32 Támē Yesu léfité amú ɔbée, “Nabwé ofúla tsɔtsɔtsɔá itsú mí Sí wá súná mli. Mútó mɔmu sú mlidékléá mléda mí abwi?”

33 Bebláa mu bee, “Megyí ofúla ání fabwé kuvvukv sú aniaa abéda fú abwi. Ali ámúú fablí abususu púkúsú líí Bulusu ámu sv. Nyankpusa fugyi, támē fee Bulu fúgyi.”

34 Yesu léfité amú ɔbée, “Bumɔwanlín wá mli Mbla ɔwulú ámuto bee, Bulu ɔbée, ‘Mligyí fé Bulu?’ 35 Aniyin ání ɔnɔkwali Bulu asún igyi. Mú sv ní Bulu létí ahá ámúú ɔlɔpu mu asún há ámu ɔbée, bugyi fé mu a, ntogyi sú mlidé ɔblɔ nya? 36 Mí mó á, mí Sí lélé mí yái, ngyi mu kle, ɔlɔwa mí sisí ɔyí ánfitɔ. Ntogyi sú mlidéblí mliaa nablí mbée, ‘Bulu mu Bi ngyi’ sv nablí abususu púkúsú líí musu? 37 Ní megyí mí Sí agyúmá ndebwe mó á, mlumáhɔ mí gyi. 38 Támē ní mí Sí agyúmá ndebwe, asa mlumáhɔ mí gyi kúráá á, mómu mlíhɔ ofúla amúú ndebwe ámu mó gyi, amlibí ání Mí Sí ámu bu muto, mí é mbu muto.”

39 Bétrá bwé ání békítá mu, támē ɔledalí amú ibi, nátí sí amú.

40 Yesu léyinkí fá Yordan ɔbún ba ɔtíné ámúú Yohane létsiá bɔ ahá asú ámu, olesi tsiá inu. 41 Ahá tsɔtsɔtsɔ beba mu wá, bude aba bláa bee, “Yohane mɔbwé osúna kuvvukv, támē asún ání Yohane léblí tsú oyin ánfí iwi fée laba mútó pépéépéré.” 42 Ahá tsɔtsɔtsɔ bɔhɔ mu gyi inu.

Lasaro Lowu

11 ¹Oyin ɔkvá bvtetí mu Lasaro mua mu apio tsihé *Maria pú Marta betsiá Betania wúluto. Oyin ámu lólo. ²Maria anfí létsei mu ofobí fánfáánfán wólí aní Wíe Yesu ayabisu, pú mu imi tsítsi mó ní. Mu pio yínhé gyí Lasaro anfí ɔda ɔdelsá á.^k ³Mú su mu apio tsihé ánfi bowa abí sísi Yesu bée, “Owíé, fú ɔdwepú délo.”

⁴Yesu lónu asún ámu a, ɔleblí ɔbée, “Megyí ilo ánfi ɔbómó mu, mboún ibéle Bulu numnyam ɔwan. Ibówa mí Bulu mu Bi ánfi é numnyam.”

⁵Yesu tekle Marta mua Maria pú Lasaro féé asún. ⁶Támé bréá olonu ání Lasaro délo á, ɔletrá si tsiá ɔtínéá ɔbu nkenyó kéké. ⁷Mú ɔma a, ɔlebláa mu akasípú ɔbée, “Mlíha ayinki yɔ Yudea.”

⁸Mu akasípú amu befité mu bée, “Osunápú, nwén nfi Yudafó ahande bakle abuda fú abwi mɔ. Mú fee fétrá yinkí yɔ unu?”

⁹Yesu lópu yébi lé mó ɔnó ɔbée, “Megyí dɔnhwíri dúanyɔ bu ekevwíletó? Ní ɔha ná ɔyi kehetó á, ɔtamasúti, tsúfē nsaintó lówankí, su odewúun. ¹⁰Támé ní ɔku ná oklúntó á, otosúti, tsúfē ɔmedé ató wúun.” ¹¹Asún ánfi ɔma a, ɔletrá blí ɔbée, “Aní nyawíe Lasaro ladídì, támé nɔyó anyetsinkí mu.”

¹²Akasípú amu bebláa mu bée, “Aní Wíe, ní ɔdedidí mu á, iwi bowa mu ɔnlun!”

¹³Lasaro lowu iwi asún Yesu déblí, támé akasípú amu mó bukí bée mu didí keke iwi asún ɔdeblí. ¹⁴Inu Yesu lówunáa kpa mó opulu ɔbée, “Lasaro lawú. ¹⁵Mlí su ilawá mí ansigyí ání mma unu asa olowu, méni mléhɔ mi gyi. Mltba ayekí mu.”

¹⁶Inu Toma ání ogyi Tabí' lébláa mu aba ámu ɔbée, “Mlíha anta munyɔ féé ayo, méni ní lowu ígyi kúráá á, ania munyɔ awu!”

^k **11:2** Íni kén bu 12:1-8tɔ.   **11:16** *Didimus* móa Toma así gyí Tabí Griiki múa Hebri ɔblítɔ.

Ohá Ání Ḍtokúsúa Ahá Tsú Afúlitɔ, Há Amú Nkpa

17 Yesu lówie Betania wúluto á, bεbláa mu bεe bopulá Lasaro ɿlagyi nkεná. 18 Tsú Betania ya Yerusalem mɔfvn málí anyɔ. 19 Mú su Yudafɔ tsɔtsɔctsɔ bεba *Maria mva Marta gyɔwí ɔhakpá, amú píó lowu su.

20 Benya bláa Marta ání Yesu ɔbá alí, ɔlɔkvusú yéfia mu ɔkpa. Maria mó lésin wóyító. 21 Múú Marta lébláa Yesu ɔbée, “Mí Wíe, tεki ní fubu nfí á, tεki mí píó mówu sí mí. 22 Támε séi kúráá nyin ání tógyítóá fókulí Bulu á, ɔbέha fú.”

23 Yesu lébláa mu ɔbée, “Fú píó ámu ɔbelakúsú.”

24 Marta lébláa mu ɔbée, “Nyin ání ɔbókvusú eke tráhe amúú afúli bókvusú ámu.”

25 Yesu lébláa mu ɔbée, “Mígyí ohá ání ntɔkúsúa ahá tsú afúlitɔ, há amú nkpa. Ohá ání ɔlɔhɔ mì gyi owú kúráá á, ɔbérá tsiá nkpa. 26 Ohá ání otsie nkpa, ɔlɔhɔ mì gyi é móowu ekekéeké. Fahɔ mósú gyi?”

27 Marta lótsulá mósú ɔbée, “Ee! Mí Wíe, nahogyi ání fúgyí Kristo, (ohá amúú Bulu ladá mu ofúli), Bulu mu Bi amúú bεe ɔbέba ɔyító ámu ní.”

Yesu Lósú

28 Bréá Marta léblí alí tá á, oleyinkí ba wóyító beti Maria ya utsétó, bláa mu ɔbée, “Osunápú laba, ɔde fú tu.” 29 Maria lénya nú mó alí, ɔlɔkvusú yɔ́ Yesu wá. 30 (Alí bré ámvtɔ á, Yesu mókúnyá wíe wúluto. Olu ɔtíné amúú Marta lóyótu mu amu.) 31 Bréá ahá amúú b̄vtsie Maria wá wóyító, b̄vde mu klun yiá ámu bowun ání alakúsú ɔtsawule pé ɔyɔ́ á, bɔkvusú buo mu. Bvku bεe ɔyɔ́ opulákpá inu yósu.

32 Bréá Maria lówie Yesu wá á, ɔleda akpawunu, bláa Yesu ɔbée, “Mí Wíe, ní fubu nfí á, tεki mí píó mówu sí mí!”

33 Bréá Yesu lówun ání Maria mva ahá amúú b̄vbuo mu amu fεé b̄vdesú a, ɬehie han mu. Mú su mu ansí lepe. 34 ɔlefíté amú ɔbée, “Nkúnú mlilópulá mu.”

Inu bεbláa mu bεe, “Aní Wíe, bεki.”

Yoh

35 Inu Yesu lósú. 36 Mú su Yudafó ámu bëblí bëe, “Kí alia
ɔtëhíé dwé Lasaro!”

37 Táme amútó aku bëblí bëe, “Megyí oyin ánfí lóbwií
ansibi obwiepó ámu ansíbi ni. Ntogyi sú ɔmetalí kítá Lasaro
yáí, alawú?”

Lasaro Kusúa

38 Yesu ansí létrá pé, ɔlenatí yó opulákpá inu. Ibwi alato
bopolá mu, bemináa ibwi tin mó ɔnó. 39 Inu ɔlebláa amú
ɔbée, “Mlumina ibwi ámu le ɔbó ámu ɔnó.”

Táme owupó ámu mu pio tsíhé Marta lébláa mu ɔbée, “Mí
Wié, nde aná mó á, alayíntá. Nde eke náásí ɔpá bopolá mu.”

40 Yesu lébláa mu ɔbée, “Mmebláa fu mbée ní fohogyi
a, fówun alia Bulu iwi bu ifú?” 41 Inu bemináa ibwi ámu
lé ɔbó ámu ɔnó. Yesu lótsu ansí fúá kí ɔsúsú, blí ɔbée, “Mí
Sí, nedá fú ipán ání fanú mí ɔmè. 42 Nyin ání fvtonú mí
mpái ekekegyíeke. Táme ahá ánfí bvlí nfti ánfí sú nablí ali,
méní böhogyi ání fúlówa mí.” 43 Bréá ɔlɔbɔ mpái ánfí tá á,
ɔlɔkplón blí ɔbée, “Lasaro, dalí ba!” 44 Lasaro lédalí a, tati
kli mu ibi pú mu ayabi. Dúku é kli mu ansító. Yesu lébláa
amú ɔbée, “Mlisanki mu ɔnatí.”

Bekíklí Yesu Nwunsu

45 Yudafó ámúú bobuo Maria ba inu ámu bowun tzá Yesu
labwé. Mú su amú tsotsɔctsɔ böhö mu gyi. 46 Táme amútó
aku bɔyo yébláa *Farisifó ámu tzá Yesu labwé. 47 Inunu Bulu
*igyí ahapó dehen pú Farisifó ámu beti aba asún agyípú fia.
Múú befuté aba bëe, “Nkáli abóbwé? Lélé mó á, oyin ánfí dé
osúna tsotsɔctsɔ bwé. 48 Ní anuméka mu itin á, ɔhagyícha
ɔbóhö mu gyi. Ibéha Romafó béba bobwie aní Bulu ɔtswékpa
amu, yíntá aní ɔmá!”

49 Táme amútó ɔkuléá butetí mu Kaiafa, ogyi Bulu igyí
ɔhapó dehen offí ámutɔ lébláa amú ɔbée, “Mli mó mluméyín
ɔlala! 50 Mlumókúbí ání ibu aléá ɔbakúle obówu ahá féé
nwunsu, dvn ání ɔmá ámutɔ ahá féé béhi?” 51 Megyí
Kaiafa onutó agywün ɔlɔpublí asún ánfí. Táme íniá ofí

Yesu lɔkplvn blí ɔbée, “Lasaro, dali ba!” (Yohane 11:43)

ámvtɔ mvyí Bulu igyí ɔhapú dehen sv á, igyi asún ání
ɔleblí tswí ání ilehián ání Yesu obówu há Yudafɔ ɔmá.
52 Megyí bee ɔmá ámu nkule pé sv obówu, mboún aliá

ɔbékpa Bulu ahá ání badásáín féé bɔwa abatɔ, bɔbwɛ ɔkule sv.

⁵³Tsú eke ámu bɔwa agywun bwɛ ání bɔmɔ Yesu bì. ⁵⁴Íni su Yesu métrétsiá lé iwi ɔwan Yudafɔtɔ. Mboún ɔlenatí yó wúlu kvá bvtetí mó Efraim, ání ibu dimbísú. Mua mu akasípú amu betsiá inu.

⁵⁵Bré ámutɔ á, Yudafɔ nkeá bɔpugyi Israelfɔsu *Katsvn Nke ámu lawié wóyí tá. Ahá tsɔtsɔtsɔ botsu awúlusv dó yó Yerusalem ání bɔyɔgyvráa iwi asa nke ámu ifun. ⁵⁶Bréá bɔyɔ Bulu ɔtswékpá wunsinésú inu á, bodunká ání bówun Yesu. Mó su befuté aba bεε, “Nkálí mlidékú? Mlulahogyi mliaa, ɔbéba nke ánfítɔ lóó?” ⁵⁷Táme bré ámutɔ á, Bulu igyí ahapú dehen pú Farisifɔ ámu babláa ahá bεε, ní ɔku owun ɔtíneá Yesu bu a, ɔhá amú ibi, méní beyékitá mó.

Ofobí Fánfáánfán Pwólí Yesu

(Mateo 26:6-13; Marko 14:3-9)

12 ¹Ilesi nkensié abugyi Israelfɔsu Katsvn Nke a, Yesu lóyɔ Lasaro amúv ɔlɔkvusúa tsu afúlitɔ ámu wúluto Betania. ²Mó ntúpwesu bɔtswi ɔpónú há mó. Marta léye atogyihe ɔpónú ámu ası. Lasaro mva ahá ámúv beti ámu bɔwa ibi gyi ató Yesu wá. ³Inu *Maria lópu ofobí fánfáánfán ání ibu ibiá prentva yílé ɔbɔ betseí wúlí Yesu ayabisu, ɔlɔpu mu nwunsv-imi tsítsi mó. Ofobí ámu ɔfan lóho wóyí ámutɔ féé.^m ⁴Táme Yuda Iskariot, ogyi Yesu akasípú amutɔ ɔkule, ɔbélè Yesu há ámu mó léblí ɔbée, ⁵“Ofobí ánfí bu bíá. Ntogyi sú bumefe mó, pú kóba amu há ahiánfɔ? Mó bíá bɔbwɛ ɔbakúle ofi ɔkule akatua.” ⁶Megyí ahiánfɔ nwewúun su Yuda dé asún ánfí bli. Owikplu ógyi su. Mu wá sika okentebi bu, otetsíá wí ku lé móntɔ.

⁷Yesu léblí ɔbée, “Mlisi mu ɔpu ofobí ánfí wvli mí ha mí opuláké. ⁸Ahiánfɔ mó bétsiá mli wá ekekegyíéke, táme mí mó mméetsiá mli wá yó.”

^m 12:3 Oyí kvá bvtetí Naadi nlín bvtɔpúbwé ofobí ámu.

Bekuklú Lasaro Nwunsu

9 Yudafé tsotsotsó bonu ání Yesu laba Betania. Mú su begya ɔkpa yá mu ɔkíkpa. Megyí mu nkule su bɔyá inu. Beyéki Lasaro amúú Yesu lókusúa tsu afúlitó ámu é. **10** Mú su Bulu *igýí ahapú dehen amu bɔbwé agywun bee bómó Lasaro é. **11** Tsúfē mu kusúa tsu afúlitó su Yudafé tsotsotsó bude ɔma yinkí bɔhó Yesu guyi.

Yoh

Bɔhó Yesu Fé Owíe Yerusalem

(Mateo 21:1-11; Marko 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Oyi kehe a, ɔdɔm amúú baba nké ogýíkpá amu bonu ání Yesu ɔbá Yerusalem. **13** Mú su beka mbláá, bɔpu ɔkpa beyéfia mu. Buðe okitikítí bee, “*Hosiána! Bulu oyúla ɔhá anfí ɔna ani Wíe Bulu dátó ɔbá anfí! Bulu oyúla Israel Owíe amu!”

14 Yesu lénya afrímú ɔku, ɔlodú bian musu, fé alia bɔwanlín wá Bulu asúntó bee,

15 “*Sionfó, mlumánya ifú!

Mlí Wíe dín afrímú ibísú ɔbá á!”

16 Yesu akasípú amu bvmokosí nú asún anfí asi. Támé bréá Bulu lókusúa Yesu tsú afúlitó, wá mu numnyam ɔma a, bekaín ání bɔwanlín asún anfí tsú mu iwí. Mú bɔbwé há mu a.

17 Aha ání bobuo Yesu bréá ɔleti Lasaro fúli-ɔbótó, kúsúa mu tsú afúlitó bɔyá músú dá asún anfí ɔkan. **18** Íní su ɔdɔm amu beyéfia mu ni. Bonu ání alabwé osúna anfí. **19** Farisifó amu bëbláá aba bee, “Mlulawun ání anilabwé kásíán. Mluki, ahá fee bayó bubuo mu o!”

Griikifó Akv Bodunká Yesu

20 Griikifó akv bubu ahá ámúú bëba Bulu osúmkpá Yerusalem Israelfósu Katsun Nke ámvto. **21** Bɔyá Filipo ání otsu Betsaida ání ibu Galilea ɔmátsó wá yébláá mu bee, “Owíé, anidékléá abówun Yesu.”

22 Filipo lébláá Andrea, mua munyɔ beyébláá Yesu. **23** Yesu lébláá amú ɔbée, “Bré lafun ání bówa Nyankpusa-Mu-Bi ámu

*Mó sv beka mbláa, bɔpv ɔkpa beyéfia mv.
Bvde okitikíti bee, "Hosiána" (Yohane 12:13)*

numnyam. ²⁴Ọnɔkwali nde mlí bláa. Ní kpolibí mɔkúwíé ɔbótó, ıkwé, plí á, kpoli ibi-kvle amu kén igyi. Támé ní ıkwé, plí á, itɔbwé abí tsɔtsɔtsɔ. ²⁵Ní ɔku tɔdwé mu nkpa ɔyí ánftɔ́ á, ɔbɔhvulú mó. Ní ɔku é tamadwé mu nkpa á, obénya nkpa ání itamatá. ²⁶Ní mltɔ́ ɔku ɔbée mósum mí á, ilehián ání obóbuo mí, méní obétsiá ɔtínéá mbu. Ní ɔku dé mí sum á, mí Sí ɔbówa mu numnyam.”

Yesu Lowu Iwí Asún Blí

27 Yesu lóyɔ́ músú ɔbéε, “Séi á, asún dé mí klun háan! Amansu néblí? Blí nteblí mbéε, Mí Sí, le mí tsu asvn wunhe anfitɔ́ lóó? Ó-o, mú su neba ní. 28 Mí Sí, wa fú iwí numnyam!”

Inu á, ɔmε ɔku lótsu ɔsúsú ba ɔbéε, “Nawá mí iwí numnyam dodo. Nétrá wa mó.”

Yoh

29 Bréá ɔdɔm amúú bulu iñu ámu bonu ɔmε amu a, beblí bee “Opráda lapútí.” Aku é bee, “*Bulu-ɔbɔpʊ lábláa mu asún!”

30 Inu Yesu lébláa amú ɔbéε, “Ml̄i su ɔmε anfı́ lalun, megyí mí. 31 Bréá Bulu obégyi ɔyítófɔ́ asún ní. Bréá Bulu ɔbékplí ɔbunsám, ɔyísú ogyípú amu obíású ní. 32 Táme mí mó á, ní bedá mí mántá *oyikpalíhesu, tsú mó líí á, nékpa ahá féé ba mí iwí wá.” 33 (Yesu léblí asún ánfi púsúná lowu oduá mówu.)

34 Inu ɔdɔm amu befité mu bee, “Aní mó anilónu tsú ani Mbla ɔwuló ámvtɔ́ ání Kristo, (jhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) obétsiá bré féé. Mó ntogyi su fúdeblí fee, ilehián ání bedá Nyankpusa-Mu-Bi ámu mántá oyísú, tsú mó líí? Magyí Nyankpusa-Mu-Bi ámu?”

35 Yesu lébláa amú ɔbéε, “Bré kpalobí ku pé ılasí ání Wankı amu ɔbétrá tsiá ml̄i wá. Íniá Wankı amu trá ɔbu ml̄i wá á, ml̄inatı wankı amvtɔ́, méni owí méeta wá ml̄i. Tsúfé jhá ání ɔna oklúntɔ tamabí ɔtinéá ɔyá. 36 Bré ánfi wankıⁿ amu trá ɔbu ml̄i wá á, ml̄ihɔ́ mu gyi, méni ml̄ibwɛ wankı amu abí.”

Yudafɔ́ Yesu Mähogyi

Bréá Yesu lébláa amú asvn anfı́ tá á, ɔlenatí yéŋjaín. 37 Íniá ɔl̄bwɛ osúna tsɔtsɔɔtsɔ amú ansító ó á, bwmɔhɔ mu gyi. 38 Íni léha Bulu ɔnósú ɔtɔípú *Yesaia asún ámúú ɔleblí tswi dodo amu léba mótó. ɔbéε,

ⁿ 12:36 Yesu gyí Wankı amu.

“Ani Wíe, ma láhɔ asún ámúú anuléblí ámusu gyi?

Ma ani Wíe lalé mu túmi súná?”

39 Mú su bumentálí hɔ Yesu gyi, tsúfē Yesaia létrá blí ɔbée,

40 “Ani Wíe Bulu lahá bumedéwúun,

búmedé asún nu,

Mú su bumentálí atá,

bumentálí asún, méní bédamlí ba mí wá,

nétsa amú ulɔ.”

41 Yesaia lówun Yesu numnyam. Mú su ɔleblí asún ánfi tsú mu iwi ní.

42 Mú ó á, Yudafɔ ahande amu tsɔtsɔtsɔ bɔhɔ mu gyi, támé bumentálí amú hógyi ɔwan. Tsúfē benya ifú ání Farisifɔ amu bébi amú, gya amú lé amú *ofíakpa. **43** Tsúfē bumentálí amu bue ahá bukánfu amu dun ání Bulu ɔbékankú amú.

Yesu Asún Bulu ɔbópugyi Ahá Asún

44 Yesu lókplvn blí ɔbée, “Megyí mí nkule ɔhagyíha ání ɔlɔhɔ mí gyi déhógyi. ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sisí ámu é.

45 ɔhagyíha ání ɔde mí wúun dé ɔhá ámúú ɔlɔwa mí sisí ámu é wúun. **46** Naba oyí ánfitɔ fé wanki, féki ɔsulúvun anfisu iwanki, méní ɔhagyíha ání ɔlɔhɔ mí gyi méesin oklúntɔ.

47 Ní ɔku onú mí asún, támé omegyi mósú á, megyí mí ɔbéha mu ipón. Tsúfē mmeba asún ogyíkpá. Ahá nkpa ɔhíkpá neba.

48 ɔhá ání okíná mí, ɔmɔhɔ mí asún é bu asún ání bópuhá mu ipón. Mí asvn blíhé amu ibéha mu ipón eke tráhe amu.

49 Tsúfē megyí mí onutó túmi nɔputɔí. Mí Sí lówa mí sisí. Muléha mí asún ání mblú, pú altá mblú mó. **50** Nyin ání mu asún ámu itehá nkpa ání itamatá. Mú su asún ání ɔtɔwá mí blí kóún nteblí.”

Akasípú Amu Ayabiasi Fwí

13 **1** Asa béfi Israelfɔsu Katsvn Nke ámu gyí ası á, Yesu lébi ání mu bré lafun ání médalu oyí ánfitɔ yó mu Sí wá. ɔlɔdwé ahá ámúú bugyi mu kle ɔsulúsuvu nfi ámu alu yófun mu owuké.

2 Mua mu akasípú amu befia ntúpwé atá ogyíkpá. Ali bré ámvtɔ á, ɔbunsám lawúna wie Simon Iskariot mu bi Yuda

kluntɔ́ ání ɔyéle Yesu ha. ³Yesu yin ání mu Sí lópu tógyító wá mu ibitɔ́. Oyin ání Bulu wá motsu ba, mu wá méyinkí yí ní. ⁴Mú su ɔlele ibi ɔlepere ámvtɔ́, ɔlkusú wóí mu atadie tswi, tsú ɔsan sába. ⁵Oletseí ntsu wá onuwétɔ́, olefi asi ɔde mu akasípú amu ayabiasi fwí. ɔfwí ɔmáyín a, alapú mu osiéteí ɔsan ámu tsitsi mu ayabiasi. ⁶Bréá ılɔtu Simon Petro a, ɔlefíté Yesu ɔbée, “Mí Wíé, fú ɔbɔfwí mí ayabiasi?”

⁷Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Fumónonu tó ánfi ndebwe ánfi asi séi. ɔma asa fóbonu mó asi.”

⁸Múú Petro lébláa mu ɔbée, “Ó-o! Mméesi, afufwí mí ayabiasi ekekéeké.”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Ní mmɔfwí fú ayabiasi á, fuméenya ogyíkpa mí wá.”

⁹Simon Petro lébláa mu ɔbée, “Mí Wíé, megyí mí ayabi nkule. Wuna fwí mí ibi pú mí nwuntɔ́ é.”

¹⁰Yesu lébláa mu ɔbée, “ɔhá ání alabie ntsu métrá hián ntsubíe. Mboún mu ayabiasi fwí pé, tsúfí alalun dodo. Mli iwí lalun, támé megyí mli féé.” ¹¹(Yesu lébláa mu ali, tsúfí oyin ɔhá ání ɔbélə mu há. Mú su ɔleblí ɔbée, “Megyí mli féé lalun” ní.)

¹²Bréá ɔlɔfwí amú ayabiasi tá á, ɔlelatsú mu atadie wá, yínkí yétsiá ɔpúnó ámu asi. Múú ɔlefíté amú ɔbée, “Mlulanú utó ánfi nabwé há mli ánfi asi? ¹³Mlutetí mí ‘Osunápú’, mlutetí mí ‘Owíé.’ Mú ɔkpa ní, tsúfí mó ngyi ní. ¹⁴Ní mí ání ngyi mli osunápú pú mli Wíé, nafwí mli ayabiasi á, mómu iléhián ání mli é mlɔfwí mli aba ayabiasi. ¹⁵Nabwé súná mli, méní mlɔbwé mó ali ámóú nabwé mó há mli ámu. ¹⁶ɔnɔkwali nde mli bláa. Osúmpú ɔkvku móduñ mu wie. Ali kén sumbí ɔyɔpú móduñ ɔhá ání ɔlɔwa mu ní. ¹⁷Íniá mlilabí ɔnɔkwali anfi á, Bulu obóyulá mli ní mlegyi móusu.

¹⁸“Megyí mli féé iwí asún ndeblí. Tsúfí nyin ahá ání nalé. Támé lehián ání Bulu asún ánfi ibéba mütó. Asún ámu ɔbée, ‘ɔhá ámóú mía munyɔ anidé ibi wa ɔlepere ámu lakúsú líí mísú.’ ¹⁹Nde mli bláa séi asa iba, méní ní ibá á, mlɔhɔ mí gyi ání mígyí ɔhá ámóú mbéé ngyi ámu ní. ²⁰ɔnɔkwali nde mli bláa. ɔhagyíha ání ɔlɔhɔ ɔhá ání nɔwa sumbí lahɔ mí.

Yoh

Ali kén ɔhagyíčha ání ɔlɔhɔ mí lahɔ mí Sí ámu ɔlɔwa mí sísi ámu é ní.”

Yesu Le Há

(Mateo 26:20-25; Marko 14:17-21; Luka 22:21-23)

21 Bréá Yesu léblí asún ánfi tá á, asún iħié de mu háan mu klvntɔ. Mú su olowunáa kpa mó tati ɔbée, “Oñokwali nde mlı bláa, mltɔ ɔkule ɔbélé mí há.”

22 Akasípú amu bækpelé ki aba ansító, tsúfē bumeyín amútó ɔmvá ɔde. 23 Akasípú amvtɔ ɔkuleá otsie mantáa Yesu, gyí ɔmvá Yesu tħié dwé ní. 24 Mú su Simon Petro lóbun mu ansíbi ɔbée, ɔfíté mu ɔħá ání ɔbélé mu há.

25 Múú ɔkasípú amu léyinkí kpísá Yesusu, fíté mu ɔbée, “Mí Wíé, ma ɔbélé fú há?”

26 Yesu lébláa mu ɔbée, “Oħá ámúú nébia bodobodo, pódá opusutó há ámu gyí mu ni.” Inu olebia bodobodo pódá opusutó há Yuda, ogyi Simon Iskariot mu bi. 27 Olenya hɔ mó ali, ɔbunsám lówie mutɔ. Mú su Yesu lébláa mu ɔbée, “Bwe tóá fvdekléá fóbwé sasa!” 28 Ahá ámúú butsie ɔpónú ámu ası ámvtɔ ɔkvku mébi tóá svá Yesu lébláa mu asún ánfi. 29 Amútó aku bukí bee, Yuda gyí amú sikasu ɔkípu. Fíali Yesu dé mu bláa ɔbée, ɔyħo atsá bópugyi nke ámu, ntéé ɔpúu tóku ya ahiánfɔ.

30 Yuda lénya hɔ bodobodo amu alí, ɔledali. Owí latá alí bré ámu.

Mbla Pøpwø

31 Yuda lénya dálı obuto inu ali Yesu léblí ɔbée, “Bréá Mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi numnyam bélun ɔwan ní. Bulu ɔbótsvn misu lé mu numnyam ɔwan. 32 Ní ɔtsvn misu lé mu numnyam ɔwan á, ali kén ɔbótsvn mu iwlsu lé mí numnyam ɔwan ní. ɔbówa mí numnyam inunu. 33 Mí abí, mmééetrá tsiá mlı wá, wá ɔpá. Mlódunká mí. Ali ámúú nebláa Yudafɔ ahandé amu mbée, ‘Mlíméetalí ba ɔtínéá nøyá ámu’ a, ali kén nde mlı bláa mlı é ní. 34 Mbla pøpwø ndewa há mlı mbée, mlidwø aba. Ali ámúú nödwø mlı ámu a, ali kén mlipú

ɔdwé ámu dwe mli aba ní. ³⁵Ní mlidé aba dwe á, ibósuná ahá fée ání mí akasípú mlígyí.”

Petro Ọbóswí Ọbée Mumeyín Yesu

(Mateo 26:31-35; Marko 14:27-31; Luka 22:31-34)

Yoh

36 Simon Petro léfité Yesu ɔbée, “Mí Wíé, nkúnu foyó?”

Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Otíné ámúú nøyá ámu a, fuméetalí buo mli yá inu séi. Táme ɔma a, fóbobuo mli.”

37 Petro léfité mu ɔbée, “Mí Wíé, ntogyi sú mméetalí buo fu séi. Nówu fú sv!”

38 Yesu léfité mu ɔbée, “Fówu mí sv? ɔnɔkwali nde fú bláa. Fóswí pú ibi wá ogyá tse sa fee fumeyín mí asa bate ɔbélé ɔnó.”

ɔsí Ámu Wá ɔkpa

14

1 Yesu lébláa mu akasípú amu ɔbée, “Opúni mátsií mli. Mlíhó Bulu gyi, amlíhó mli gyi. **2** Otsiákpá tsotsotsó bu mí Sí wóyító. Ní otsiákpá ma inu á, tekí mmébláa mli mbée neyéla inu yáí mli. **3** Ní nøyá yéla otsiákpá amu yáí mli tá á, néyinkí bá békpa mli yáá mí iwl wá, méni mlétsiá otínéá mbu. **4** Mlyin ɔkpa ání ida yo otíné ámúú nøyó.”

5 Inu Toma léfité mu ɔbée, “Mí Wíé, anuméyín otínéá foyó, nkálí abóbwé abébi ɔkpa ámu?”

6 Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Mígyí ɔkpa ámu, ɔnɔkwali amu pú nkpa ámu. ɔhha méetalí yó mí Sí ámu wá, nkéti alatsvn misu. **7** Ní mlityin mli lélé á, tekí mlulabí mí Sí ámu é. Táme séi mó mlulawun mu, mlulabí mu é.”

8 Filipo lébláa mu ɔbée, “Aní Wíé, suna aní fú Sí ámu. Mú kpán tsó ani.”

9 Yesu léfité mu ɔbée, “Filipo! Mbu mli wá dodoodo. Mú sv fumókóbí mí? ɔhagyícha ání alawun mli kí lawun mí Sí ámu. Ntogyi sú fúdeblí fee, nsúna mli ɔsí ámu? **10** Fumohogyi ání mbu mí Sí ámvtó, mu é ɔbu mító? Asún ánfi nde mli bláa anfi motsú mí onutó wá. Mboún mí Sí ámúú ɔbu mító ámu dé mu agyómá yo. **11** Ní nde mli bláa mbée, mbu mí Sí ámvtó, mu é ɔbu mító á, mlíhó mli gyi. Ní mlímóhó asún

ámusu gyi óó á, ofúla amúú ndebwe ámu su mlíhó mí gyi. 12 Ḍnokwali nde mlí bláa. Ḍhagyíha ání ɔlchó mí gyi a, ɔbóbwé itzá ndebwe. Ḍbóbwé mú dun mí klé, tsúfē mí mú nçyá mí Sí ámu wá. 13 Nóbwe tógyítáá mlíkulí mí idáts há mlí, méni nówá mí Sí ámu numnyam. 14 Ní mlíkulí tógyító mí idáts á, nóbwe mú.

Ὄηε Wankíhé Amu lbá

15 “Ní mlitódwé mí á, mlégyi mí mblasu. 16 Nókulí mí Sí, ɔbópu Ḍma Ḍlúpú bambá sisí mlí, ɔbéba betsiá mlí wá bré féé. 17 Mvugyí Ḍηε Wankíhé. Mutósúná Ḍnokwali ání ibu Bulutó. ɔyító ahá bumeetalí hó mu, tsúfē bumedé mu dunká. Bumeéebi mu é, támé mlí mú mlyin mu, tsúfē ɔbu mlí wá, obetsiá mlitó.

18 “Mméesi mlí tswí fé awumbi. Néyinkí bá mlí wá. 19 Ulasí kpalobí ɔyító ahá bumeétrá wun mí, támé mlí mú mlówun mí. Ínuá mbu nkpa su á, mlí é mlétsiá nkpa. 20 Ní eke ámu ifvn a, mlébi ání mbu mí Sí ámutó. Mlí é mlíbu mitó fé alí ámúú mí é mbu mlitó ámu.

21 “Ahá ání bvde mí mblasu gyí a, amúgyí mí adwepú ní. Ḍhagyíha ání ɔtódwé mí á, mí Sí ɔbódwé mu. Mí é nódwe mu, lé mí iwi ɔwan súná mu.”

22 Múú Yuda (megyí Yuda Iskariot) léfité mu ɔbée, “Mí Wíe, ntogyi sú aní nkule pé féle iwi ɔwan súná, megyí ɔyító ahá féé?”

23 Yesu léle mú ɔnó ɔbée, “Ní ɔku dé mí dwe á, ɔbóbwé dínká mí atosunáhésu. Mí Sí ɔbódwé mu. Míá mí Sí ámu nyó abéba betsiá mu wá. 24 Ḍhá ání ɔtamadwé mí ɔmróbwé dínká mí atosunáhésu. Asón ánfí ndeblí mlidénu ánfí motsú mí onutó wá. Mí Sí líwa mí, mu wá itsú.

25 “Nde mlí asún ánfí bláa, séi ánfí mbu mlí wá. 26 Támé Ḍma Ḍlúpú, ogyi *Ὄηε Wankíhé amúú mí Sí ɔbópusísí mí idáts ámu obósuná mlí tógyító. ɔbékaín mlí asúngyíasún ání nebláa mlí.

27 “Iwilwii nde mlí ha! Napú mí iwilwii há mlí. Megyí mú ámúú ɔyítófó butehá ámu odu. Mlumáha opúni itsii mlí.

Ifú é mákutá mli. ²⁸Nabláa mli bɔtsvn mbéé, ndenatí, támē néyinkí bá mli wá. Ní mlitɔdwé mí á, tekí mlénya ansigyi ání nɔyɔ mí Sí wá, tsufé ɔdvn mli. ²⁹Nde mli íní fée bláa yaí, méní ní ibá mótó á, mlóhogyi. ³⁰Mméetrá tɔí yó nkpa, tsufé oyisú ogyípú ámu ɔbá. ɔma túmi mísú. ³¹Ntonú mí Sí ɔme, méní oyítófɔ bébi ání ntɔdwé mu.

“Mlíkvusv anati.”

Yoh

Wáin Oyí Onutó

15 ¹Yesu léblí ɔbée, “Mígyí *wáin ifla onutó. Mí Sí gyí mó ɔdɔpv. ²Bámbigyibámbiá ibu mí iwi, itamaswíé á, ɔtækpálí mó tsítsá. Támē kugyíkvá itoswíé á, ɔtelá mó wankláán, méní ibóswie tsɔtsɔctsɔ dvn. ³Mí atosunáhé anfí mlilanú ánfi sv mli *iwi latín dodo. ⁴Mlitsia mító, mí é antsia mlito. Bámbi kuvuvku méetalí swié abí, nkéti itsa mó oyisú brégyíbré. Alí kén mli é mluméetalí swié abí, nkéti mlívü mító ní.

⁵“Mígyí wáin ifla ámu. Mlígyí mó abámbi. ɔhá ání ɔbu mító, mí é mbu mvtó obóswie abí tsɔtsɔctsɔ, tsufé mluméetalí bwé tɔtɔctsɔ tsvn mí ɔma. ⁶ɔhagyícha ání ometsie mító gyí

Wáin ifla múa mó abi ni. (Yohane 15:5)

fé bámbiá bakpálí mó bun, ibswulí, békpa mó wá ogyá. ⁷Ní mlitsie mító, mí asún é ibu mlító á, mléfite mí Sí tógyítáá mlidéklé, obéha mlt. ⁸Ní mloswíé abí tsotsctsó á, ibówa mí Sí numnyam. Mú obósuná ání mí akasípó mlígyí ní. ⁹Ali ámúú mí Sí tódwé mí ámu a, ali kén mí é ntódwé mli ní. Mlitsia mító, méni nódwe mli yó. ¹⁰Ní mlegyi mí mblasu á, nódwe mli yó, fé ali ámúú mí é ntegyi mí Sí mblasu, otódwé mí yó ámu.

¹¹“Nabláa mli asún ánfi féé, méni ansigyí ámúú ibu mító ámu bétsiá mlító. Fówun ansí bégyi mli wankláán. ¹²Mbla ání ndepuhá mli gyí; mlidwe aba fé alia ntódwé mli. ¹³Odwé kuku módún ání oku obówu mu nyawie nwunsu. ¹⁴Ní mlegyi mí mblasu á, mí anyawié mlígyí. ¹⁵Mméetrá ti mli mí asúmpó. Tsúfé osúmpó méyín tsá mu wie débwé. Nde mliti mí anyawié, tsúfé nabláa mli tógyítáá nonu tsú mí Sí wá. ¹⁶Megyí mli léle mí. Míléle mli yáí mbée, mlyóo amlyoswie abíá ibétsiá bré féé, méni mí Sí obéha mli tógyítáá mlókvli mu mí idátó. ¹⁷Mbla ání ndewa há mli gyí, ‘Mlidwe aba.’

Ahá Bólu Mli

¹⁸“Ní oyító ahá bude mli lu á, mlukaín ání mí begyankpá lí. ¹⁹Ní oyító ahá mlígyí a, teki oyító ahá bódwe mli fé amú abí. Táme nalé mli tsú oyítófó, su mlumá amútó. Íni su oyítófó bwtolú mli ní. ²⁰Mlkau asún ámúú nebláa mli mbée, ‘Osúmpó okuku módun mu wie’ amusu. Ní ahá bwdun mísú a, mli é bédinká mlisu. Ní begyi mí asúnsú á, mli é bégyi mli asúnsú. ²¹Táme míbú mli, su bópu íni féé gyi mli, tsúfé bwmeyín ohá ámúú olówa mí ámu. ²²Ní mmókúbláa amú asvansu á, teki buma ipón kuku gyí. Táme séi ánfi mó buma onjé lé. ²³Ohagyíha ání otolú mí tolú mí Sí é. ²⁴Nabóbwé agyúmá ání ohaa mókúbwé mó odu kí amútó. Ní bwmópu amú ansíbi wun mó á, teki Bulu méeha amú ipón. Bowun tsá nöbwé asa bude mía mí Sí lu. ²⁵Ilehián ání ibéba ali, méni asún ámúú bōwanlín wá amú Mblató bee, ‘Bolu mí kpaal’ ámu ibéba móútó.

²⁶“Nówa Oma Oluípó obótsu mí Sí wá bá. Mugyí *Ojé Wankíhé amú. Mutósúná onokwali ání ibu Bulutó. Obégyi mí

iwí adánsie. ²⁷Mlí é mlégyi mí iwí adánsie, tsúfé mlilatsíá mí wá tsú bréá nefi ató suná asi.

16 ¹Nabláa mli asún anfí féé, méni mluméedida hógyito. ²Yudafá ahande bégya mli lé amú ofíakpa. Bré ku kúráá ibéba ání ahá bómá mli, súsu bee Bulu agyómá buðeyo. ³Bópu íní gyi mli, tsúfé buñokubí mí ntée mí Sí ámu. ⁴Táme nabláa mli asún ánfi, méni ní ibá á, mlékaín ání nebláa mli yái.

Yoh

ঞে Wankíhé Gyumagyihé

“Mmokosí bláa mli asún ánfi, tsúfé mbu mli wá. ⁵Táme séi nde mli bláa, tsúfé nøyó ɔhá ámóóú olowa mí sisí ámu wá. Táme mlutó ɔkvku méfité mí ɔbée, ‘Nkúnú foyó.’ ⁶Íniá nabláa mli asún ánfi su á, awirehó lahié kítá mli. ⁷Táme nde mli ɔnokwali bláa. Ókláa lawá mli ogyá ání nøyó. Tsúfé ní mmoyó á, ɔma ɔlüpú amu ɔmeeba mli wá. Táme ní nøyó á, nópu mu sisí mli. ⁸Ní ɔbá á, ɔbélé súná ɔyító ahá ání lakpanbwé su bafwí, ɔbélé tóá igyi Bulu yilébwé pú mu asúngyí é súná amú. ⁹Bébi ání mísú máhogyi igyi lakpan. ¹⁰Bébi tóá igyi Bulu yilébwé, tsúfé nøyó mí Sí wá, mluméetrá wun mi ekekeeké. ¹¹Bébi tóá igyi Bulu asúngyí, tsúfé Bulu lahá ɔbunsám, ogyi ɔyisú ogyípú amu ipón dodo.

¹²“Mbu asún tsotsccotsó ání nébláa mli, táme mluméetalí nú mó féé asi séi. ¹³ঞে Wankíhé amu tósúná ɔnokwali ání ibu Buluto. Ní ɔbá á, ɔbélé asún ání igyi ɔnokwali féé súná mli. Tsúfé megyí mu onutó túmitó ɔbótsí, mboún ɔbéblí asún kugyíkvá olonu. ɔbébláa mli móá ibéba é. ¹⁴ঞে ámu ɔbówa mí numnyam, tsúfé ɔbébláa mli asún ání ntéblí. ¹⁵Tógyítóá mí Sí búu a, mí bú. Mó su nabláa mli mbéé, ঞে ámu ɔbébláa mli asún ání ntéblí ní.

Akasípú Amu Awirehó Pú Ansigyí

¹⁶“llasí kpalobí mluméetrá wun mi, táme imówa ɔpá kvku mlélawun mi.”

¹⁷Akasípú amutó akv befité aba bee, “Ngya ntó asún ní? ɔbée, llasí kpalobí, anuméetrá wun mu, táme imówa ɔpá

kuku, abélawun mu. Ọdeblí é ɔbée, ‘Nɔyó mí Sí wá?’ 18‘Ulasí kplobí’ ánfí así mé? Anumédé asún ánfí ọdeblí ánfí así nu.’

19Yesu lébi ání akasípú amu budeklé abufite mu asún ámvtɔ. Mú su ɔlebláa amú ɔbée, “Blí ndeblí mbéé, ilesí kplobí mluméetrá wun mí. Táme imóɔwa ɔpa kuku mlélawun mí. Íní mlidé aba fité ní? 20Oñokwali nde mli bláa. Mlósu kpisíi, táme ɔyítá ahá mó bénya ansigyí. Mlégyi awirehɔ, táme mli awirehgɔyí amu ibéba bemlí ansigyí. 21Ní ɔkwí de ɔtsi dwiín á, ahumití tekítá mu, tsúfé mu iwiɔsın wúunbi lafun. Táme onyákwíi tá pé ɔtetan mu iwiɔsın ámusv, tsúfé ansi de mu gyí ání makwíi obí wá ɔyítá. 22Ali kén igyi há mli ní. Ahumití de mli séi, táme nélawun mli. Mú su mléhie nyá ansigyí ání ɔhaa méetalí ká mli itin.

23“Ali eke ámu a, mluméetrá kvlí mí tɔtɔtɔ. Oñokwali nde mli bláa. Tógyítá mlékví mí Sí mí idátá a, ɔbéha mli. 24Bɔtu nde mlumékvíté tɔtɔtɔ mí idátá. Mlfite, ɔbéha mli, méní ibéhie wá mli ansigyí.

Yesu ɔyísú Gyí

25“Nde mli asún ánfí bláa ayébisu, táme bré ku béba, mméetrá tɔí ayébisu. Nówuná kpa mí Sí asún tati súná mli. 26Tsú bré ámusu puya a, mlékví mí Sí ámu atá mí idátá. Mmedéblí mbéé, mí ɔbókví mu atá há mli. 27Tsúfé mí Sí ámu onutó tɔdwé mli. ɔtɔdwé mli, tsúfé mlitɔdwé mí, mlilahogyi ání notsú mu wá. 28Mí Sí wá notsu ba ɔyítá. Séi á, ndeyinkí tsú ɔyítá nɔyó mí Sí ámu wá.”

29Ínu akasípú amu bebláa mu bee, “Ehéen! Séi mó á, futráa fumédétɔí ayébisu. 30Séi mó anulabí ání fuyin tógyítá. Mú su mehián ání ɔhaa ɔbétrá fité fú asvansu. Íní lahá anulahogyi ání lélé fotsú Bulu wá.”

31Yesu léfité amú ɔbée, “Séi mó mlilahogyi? 32Bré ku ibá. Ulaufun ta, mlédasáin. Mlitɔ okugyíku ɔbóyɔ mu otsukpá sí mí. Táme iméesi mí nkule, tsúfé mí Sí ámu bu mí wá. 33Nabláa mli asún ánfí féé, méní mlótsvn misu nyá iwilwii. Mlowun iwiɔsın ɔyí ánfítɔ, táme mliwa kluŋ, tsúfé nagyi ɔyísú dodo!”

Yesu Lóbø Mpái Mu Akasípú Nwunsv

17 ¹Yesu léblí asún ánfí tá, olotsu ansí fúá kí ɔsúsú bó mpái ɔbée, “Óo mí Sí, bré lafun. Wa mí numnyam, méní mí é nówá fú numnyam. ²Tsúfé feha mí túmi ahá féésú, ání nháa ahá ání feha mí féé nkpa ání utamatá. ³Nkpa ání utamatá ámu gyí, bubú fú Bulu Ḍnɔkwalipu ɔkukúnú ɔkule pé ánfí, abubí mí Yesu Kristo anfí fɔpusísi ɔyítá ánfí. ⁴Nawá fú numnyam ɔsulúv anfisv, tsúfé namó agyúmá ámúv fɔpuhá mí ámu féé ɔnó. ⁵Mí Sí! Wa mí numnyam fú ansító ngya, fé alí ámúv mbu mó fú wá yáí asa fɔbwé ɔyí ámu.

Yoh

⁶“Nalé fú súná ahá ámúv fele ɔyítá há mí ámu. Fúbú amú, fɔpu amú há mí, bagyi fú asúnsú. ⁷Séi babí ání tógyítá mbu itsú fú wá. ⁸Tsúfé nabláa amú asún ání fɔpuhá mí féé, banú. Babí ání lélé fú wá notsú, bahogyi ání fólówa mí.

⁹“Nde fú kokóli ha amú. Megyí ɔyító ahá féé nde mpái bø há. Mboún ahá ámúv fɔpuhá mí ámu, tsúfé fúbú amú. ¹⁰Mí klé igyi fú klé, fú klé é igyi mí klé. Fatsvn amúsú lé mí numnyam ɔwan. ¹¹Nebá fú wá séi. Mméetrá tsiá ɔyítá, támé amú mó bubu ɔyítá. Mí Sí Wankíhé, pu fú idá ámúv fɔpuhá mí ámu túmi kí amúsú, méní bóbwe kule fé alí ámúv mía funyɔ anisyí kule amu. ¹²Bréa mbu amú wá á, nekitá amú wankláán, idá ámúv fɔpuhá mí ámu túmitó. Nele ansí kítá amú wankláán. Mmeha amútó ɔkuku mófwí, dun ɔmvamúv ida yaí ání ɔbéhi ámu, féki Bulu asvn wanlínhé amu ibéba mótó. ¹³Nebá fú wá séi. Támé bré ánfí ntráa mbu ɔyító nfí nde asún ánfí blí, méní bénya ansigyí fé alí ámúv mí é mbu ansigyító amu. ¹⁴Nabláa amú asún ámúv febláa mi ámu. Mú su ɔyító ahá bvde amú lu, tsúfé butréa bumegyí ɔyítófó, fé alí ámúv mí é mmegyí ɔyítóyín amu. ¹⁵Mmedéblí mbée, fvleé amú le ɔyító. Mboún mbée fvkúi amúsú wankláán, méní bumóowie lalahé ɔbwepúº ámu ibitó. ¹⁶Alí ámúv mmegyí ɔyítóyín ngyi ámu a, alí amú é bumegyí ɔyítófó ní. ¹⁷Fú asún ámu gyí ɔnɔkwali. Tsvn mósú afupu amú bwe fú klé. ¹⁸Alí ámúv fɔwa mí sisí ɔyító ámu a, alí

◦ 17:15 ɔbunsám gyí lalahé ɔbwepú.

mí é nawá amú sísi ní. ¹⁹ Amú su nɔpu iwi há fú, méní amú é bótsvn ɔnɔkwali amusu mlí fú klé.

²⁰“Megyí mí akasípú amu nkule nde mpái bɔ há. Mboún ahá ání bótsvn amú atosunahésu hɔ mi gyi fée ndebɔ há. ²¹ Nde mpái bɔ mbéé, amú fée bubwée kule. Mí Sí, alí ámúú fvbu mitɔ, mí é mbu futɔ ámu a, ha amú é abutsia anitɔ alí kén, fówun ɔyítɔ ahá böhogyi ání fólswa mí sísi ɔyítɔ. ²² Nawá ahá ánfi numnyam amúú fɔwa mí ámu, méní bóbwé kule fé alia ntsu tamatsvn míá funyɔ nsuné. ²³ Mbu amútɔ fé alia fvbu mitɔ, méní bóbwé kule, ntsu móotsvn amú nsuné. Ní ibá alí á, ɔyítɔ ahá bébi ání fólswa mí, futɔdwé amú fé alí ámúú futɔdwé mí ámu.

²⁴“Mí Sí! Ndeklé mbéé ahá ámúú fɔpuhá mí ámu bétsiá mí wá ɔtíné ámúú mbu amu. Fówun bówun numnyam amúú fɔwa mí ámu. Tsúfē futɔdwé mí asa fɔbwé ɔyí. ²⁵ Mí Sí Yilé ɔbwepó! ɔyítɔfɔ bwməbi fú, támé mí mu nyin fu. Ahá ánfi é buyin ání fólswa mí sísi ɔyítɔ. ²⁶ Nele fú súná amú. Nétrá le fú súná amú. Fówun ɔdwé ámúú futɔdwé mí ámu itsia amútɔ, méní mí é nétsiá amútɔ.”

Yesu Kítá

(Mateo 26:47-56; Marko 14:43-50; Luka 22:47-53)

18 ¹ Yesu lɔbɔ mpái ánfi tá á, mua mu akasípú amu benatí yótsvn Kidron tsonkolitɔ wíé ndobíi kvtɔ. ² Yuda amúú ɔele Yesu há ámu é yin ndobíi amutɔ, tsúfē Yesu mua mu akasípú butetsiá yéfia inu. ³ Mú su Yuda lékpa Romafɔ isá akɔpú pú Bulu ɔtswékpa agyópu akvá Bulu *igý ahapú dehen pú Farisifɔ bɔwa, bɔyɔ inu. Bude mbia, nkandíe pú akɔtɔ. ⁴ Iná Yesu yin tɔá ibá musu su á, ɔledalí fia amú, fíté amú ɔbée, “Ma mlidédunká?”

⁵ Bele mó ɔnɔ bée, “Yesu Nasaretyin amu.”

Yesu lébláa amú ɔbée, “Mí ní.”

(Yuda amúú ɔde mu le há ámu é líí amú wá inu.) ⁶ Bréá Yesu lébláa amú ɔbée, “Mí ní!” á, besankí yédída lalá kpla. ⁷ Yesu lélafíté amú ɔbée, “Mbée, ma mlidédunká?”

Bébláa mu bée, “Yesu Nasaretyin amu.”

⁸Yesu lébláa amú ɔbée, “Nakú bláa mli mbée, mí ní. Mú suní mí mlidé Dunká mó á, mliha ahá ánfí abvnati.” ⁹(ɔlebláa amú alí, méni asún ámúú ɔleblí ámu ibéba mító. ɔbée, “Ahá ámúú fɔpuhá mí ámvtɔ ɔkvku mófwí.”)

¹⁰Inu á, Simon Petro dé ɔdayí iya anyɔ, ɔlebití mó lé, kpá Bulu igyí ɔhapú dehen osúmpú gyɔpí isu. Osúmpú amu idá gyí Malkus. ¹¹Yesu lébláa Petro ɔbée, “Sankia fú ɔdayí wa mó ɔfletɔ! Imehián ání nówun iwicin ání mí Sí lahá mí ɔbée nwúun lóó?”

Yesu Kpa Ya Hana

(Mateo 26:57-58; Marko 14:53-54; Luka 22:54)

¹²Inu isá akɔpú ámu, amú ɔhande pú Bulu ɔtswékpa agyópu amu békutá Yesu, klí mu ibí. ¹³Begyankpá kpá mu ya Kaifa mu sia Hana. Kaifa gyí Bulu igyí ɔhapú dehen ofí ámvtɔ ní. ¹⁴Mulébláa Yudafɔ ahande amu ɔbée, ibu aléá ɔbakúle obówu ahá féé nwunsu ní.

Petro Lékiná Yesu

(Mateo 26:69-70; Marko 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵Simon Petro mva ɔkasípú bambá bobuo Yesu. Bulu igyí ɔhapú dehen amu yin ɔkasípú bámbá ánfí wankláán. Mú su olobuo Yesu bítiwíé Bulu igyí ɔhapú dehen amu wóyító. ¹⁶Támé Petro mó lézi ɔlú wóyí ámu ɔnó. ɔkasípú bámbá ánfí óyin Bulu igyí ɔhapú dehen anfí lédalí yébláa otsibi ɔkvá ɔde wóyí ámu ɔnó gyo, ɔlekpa Petro ba wóyí ámvtɔ. ¹⁷Otsibi amu léfité Petro ɔbée, “Mégyí oyin ámu akasípú amvtɔ ɔku fúgyi?”

Petro léle mó ɔnó ɔbée, “Ekekeeké. Mma amótó.”

¹⁸Atsalí bu inu. Mú su asúmpú pú agyópu amu bɔdvdá ogyá, bulí mó asi. Petro é léyelí amú wá, ɔde ogyá ámu níú.

Bulu Igyí ɔhapú Dehen Léfité Yesu Asún

(Mateo 26:59-66; Marko 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹Bulu igyí ɔhapú dehen amu léfité Yesu asún, tsú mu akasípú pú mó atosunáhé iwlí. ²⁰Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Ahá

ansító nelú blí mí asún féé. Netsiá súná ató Yudafɔ *ofíakpa pú *Bulu ɔtswékpa, ɔtínéá ahá féé bvtelia. Mmèblí asvansu njaintɔ. ²¹Ntogyi sú fúde mí asún ánft fité. Fite ahá ání bonu asún ání neblí. Amó yín asún ání neblí.”

²²Bréá Yesu léblí asún ánft á, iñu agyópu amvtɔ ɔkuléá ɔlú mantáa mu léda mu isvtɔ, fité mu ɔbée, “Alí féle Bulu igyí ɔhapú dehen asún ɔnó ní?”

²³Yesu lébláa mu ɔbée, “Ní nablí asukpan á, le mú blí ɔhagyícha onu. Táme ní ɔnɔkwali nablí á, ntogyi su fúde mí da?”

²⁴Yesu trá ɔda ɔfétɔ ɔhande Hana lópu mu sísi Bulu igyí ɔhapú dehen Kaiafa.

Petro Létrá Kiná Yesu

(Mateo 26:71-75; Marko 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵Simon Petro trá ɔlú ogýá ámu así, ɔku léfuté mu ɔbée, “Megyí oyin ánft akasípú amvtɔ ɔkulé fugyi?”

Petro lóswi ɔbée, “Ekekeké. Mma amútɔ!”

²⁶Bulu igyí ɔhapú dehen amu osúmpú ɔku, ogyi ɔhá ámúú Petro lékpa mu isvu kule amu mu pio léfité Petro ɔbée, “Megyí fúa mvnyɔ nowun ndobíi amvtɔ ní?”

²⁷Petro létrá swií pú ibi wá ogýá. Invnu bate lóbon.

Yesu Kpa Ya Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marko 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸Oyí kehe bake-bake a, békpa Yesu tsú Kaiafa wóyító ya Roma ɔhande ání ɔde Judea ɔmású gyí wóyítá. Yudafɔ ahande amu bumedékléá bópu ifin da iwi. Mú su bumebitíwíé wóyítá inu. Tsúfé budekléá békí ání amú *iwi letin, méní bétalí gyi Israelfɔsu Katsvn Nke ámu.^p ²⁹Mú ali su Pilato lédalí ba kpankpá befité amú ɔbée, “Amansu mlívü blí tsú oyin ánft iwi?”

³⁰Bébláa mu bée, “Ní ɔhá ánft mókúbwé lakpan á, tekí anímékpa mu ba fu.”

---

^p 18:28 Ní fowié ɔhá ání omegyí Yudayin wóyító a, ifin lada fu.

Yoh

Yesu kpa ya Pilato ni. (Yohane 18:28)

31 Pilato lébláa amú ɔbée, “Múmú mlíkpa mu ya, amliyegyi mu asún mli mbla ɔnó.”

Yudafɔ ahande amu bele mó ɔnó bee, “Anumá ɔkpa mó ɔha.” 32(Asún ánfì léba mótá, méni asún ámúú Yesu léblí tsú mu lowu ání obówu iwi ámu ibéba mótá.)

33 Inu Pilato léyinkí wíé wóyítá. Múú ɔleti Yesu, fíté mu ɔbée, “Fúgyí Yudafɔ owié amu ni?”

34 Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Fú onutó asun fitéhé igyi, ntéé akú lábláa fu mí iwi asún?”

35 Pilato léle mó ɔnó ɔbée, “Yudayin ngyi? Fú onutó ahá pú Bulu igyí ahapú dehen lékpa fú ba mi. Ntɔ fabwé?”

36 Yesu lébláa mu ɔbée, “Megyí ɔyí ánfítɔ nde iwíe gyí. Ní ɔyí ánfítɔ á, tekí mí abúopu bókɔ hɔ mi. Bumééha bumráɔpu mí wá Yudafɔ ahande ibitɔ, támé megýí ɔyí ánfítɔ nde iwíe gyí!”

37 Pilato léfité mu ɔbée, “Múmú yéé owíe fugyi á?”

Yesu lélé mū ɔnó ɔbée, “Onokwali fablí fee Owíe ngyi. Mí á, bɔkwíi mí neba ɔyí ánfító ání mbá ambegyi onokwali amu iwi adánsie. Ḍhagyíha ání ogyi Onokwali amu klé teyaa asu nú mí ɔmè.”

38 Pilato léfité mu ɔbée, “Ntɔ gyí onokwali amu?”

Pilato Léha Ḍkpa ɔbée Bumóo Yesu

(Mateo 27:15-31; Marko 15:6-20; Luka 23:13-25)

Pilato léblí asún ánfí tá á, oletrá dalí yo Yudafɔ ámu wá wóyí ɔnó iwu. ɔlebláa amú ɔbée, “Mmɔkúwun lalahe kuvuvukvá nópuhá oyin ánfí ipón. 39 Táme mli amándié ɔnó á, ntesí obu ɔdipú ɔkule há mli Katsvn Nke kugyíkvu. Mlidéklé mliaa, nsíi Yudafɔ Owíe anfí ha mli?”

40 Bɔkplón le mó ɔnó bee, “Ekekéeké! Megyí mu. Si Baraba ha ani.” (Ogyo otswapú Baraba é gyí).

19 1lnu Pilato léha bækpa Yesu ya, yéputí mu ató wankláán. 2lsá akopú ámu bɔlv obungyo-awu, bwé mó owíepa bun mu nwun, bɔwa mu ligá pepe ku. 3lnu benatí bwé mu ahinlá bee, “Yudafɔ Owíe, fú nkpasu ɔnlinsu!” Fówun badá mu isvutó kpa.

4 Pilato létrá dalí yo wóyí ɔnó iwu yébláa amú ɔbée, “Nakpá mu neba mli, amliwun ání mmɔkúwun lalahe kuku mu iwi.” 5 Bréá Yesu lédalí ba a, obungyo-awu ipa ámu bun mu nwun, ɔlɔwa ligá pepe amu. Pilato lébláa amú ɔbée, “Mu ni!”

6 Bulu igyí ahapú dehen pú Bulu ɔtswékpa agyópu amu benya wun mu pé, bɔsvrá okitikíti bli bee, “Da mu manta oyikpalíhesu! Da mu manta oyikpalíhesu!”

Pilato lébláa amú ɔbée, “Mli onutó mlíkpa mu ya, amliyeda mu manta oyikpalíhesu. Mí mó mmɔkúwun lalahe kuku mu iwiá nópuhá mu ipón.”

7 Yudafɔ ámu bebláa mu bee, “Ani mbla ɔnó á, ilehián ání obówu. Tsúfé ɔleblí ɔbée, Bulu mu Bi mygyi.”

8 Bréá Pilato lónu asún ánfí á, ifú létrá kitá mu tsía móntó.
9 Oleyinkí yó mu wóyító yéfité Yesu ɔbée, “Nkúnú fotsú?”

Táme Yesu mékpla mu. ¹⁰Mú su Pilato léfíté mu ɔbée, “Fuméekplá mí? Fumeyín ání mbu túmiá nétalí sí fú ntéé nétalí há beda fú mántá oyikpalíhesu mós fú?”

¹¹Yesu léle mó ɔnó ɔbée, “Ní megyí Bulu léha fú ɔkpa á, tekí fuma túmi kuvu míssú. Íni su ɔhá ámúú olɔpu mí wá fú ibitɔ ámu lakpan dun fú klé.”

¹²Pilato lónu asún ánfí á, olekle osi Yesu. Táme Yudafɔ ámu bɔsurá okitikíti kúklókúú bli bée, “Ní fesi ɔhá ánfí á, mómú megyí Roma owié dəhen^a mu nyawie fugyi. Tsúfē ɔhagyíha ání ɔblí ɔbée owié mugyi á, alakúsú líi Roma owié dəhensu!”

¹³Bréá Pilato lónu asún ánfí á, ɔlekpa Yesu dálí ba kpankpá, tsíá mu asúngyí obíá ání itsie ɔtunekvá bɔpu abwi bwé inu, butetí inu “Abwítɔ” su. (Butetí inu “Gabata” *Hebri ɔblítɔ.) ¹⁴Eke ámu igyi *ogyá ɔdvdáké há Israelfɔsu Katsvn Nke. Ibóbwé fé ɔpa dódúanyɔtɔ á, Pilato lébláa Yudafɔ ámu ɔbée, “Mli Owié amu nu!”

¹⁵Bɔsurá okitikíti bée, “Kpa mu ya, kpa mu ya, afuyeda mu manta oyikpalíhesu.”

Pilato léfíté amú ɔbée, “Ndáa mlí owié manta oyikpalíhesu?”

Bulu igyi ahapú dəhen amu bəbláa mu bée, “Anumá owié ɔkukvú dun Roma owié dəhen!”

¹⁶Inu Pilato lési Yesu há amú ɔbée buyéda mu manta oyikpalíhesu.

Yesu Da Mántá Oyikpalíhesu

(Mateo 27:32-44; Marko 15:21-32; Luka 23:26-43)

lsá akopú ámu bekpa Yesu nátí. ¹⁷Mu onutó olotsu mu oyikpalíhe dínká mu nkanta alu yéwie ɔtunekvá butetí inu “Nwun Okokobi Otsiákpá.” (Butetí inu “Golgota” Hebri ɔblítɔ.) ¹⁸Beda Yesu mántá oyikpalíhesu inu, beda ayin abanyó aku é mántá nyikpalíhesu mu wá inu. ɔkvle bu Yesu bunasu, ɔkvle é bu mu gyɔpisu, Yesu bu amú nsiné. ¹⁹Pilato

^a 19:12 Roma Owié dəhen gyí Kaesare.

lówanlín asún mántá oyikpalíhē amu awunso. Asún ámu gyí, “YESU NASARETYIN, YUDAFɔ OWÍE.” 20 Yudafɔ tsɔtsɔctsɔ bækla asun wanlínhé anfi. Tsúfē ɔtíné ámúú beda Yesu mántá oyikpalíhesu ámu ibu mantáa Yerusalem. Óleha bɔwanlín asún ámu *Hebri ɔblú, Roma ɔblú pú Griiki ɔblítɔ. 21 Bulu igyí ahapú dehen amu bæbláa Pilato bee, “Máwanlín fee, ‘Yudafɔ Owíe.’ Mboún wanlín fee, ‘Oyin ánfi ɔbée, mígyí Yudafɔ Owíe.’ ”

22 Pilato lébláa amu ɔbée, “Múá nawánlín á, nawánlín mó dodo.”

23 lsá akɔpú ámu beda Yesu mántá oyikpalíhē amusu tá á, botsu mu atadiɛ, beye mútɔ̄ aku ana. Okugyíɔku klé kule. Botsu mu ligá ání bɔlu mó tsú ɔsúsú beyi asi. 24 lnu bæbláa aba bee, “Mlumáha abalí atadiɛ ánfi mútɔ̄. Mlìha atswi abi ki bee, ma obénya mó.” Asún ánfi léba, méni Bulu asún ámúú bɔwanlín tswi bee,

“Beye mí atadiɛtɔ,

bɔtswi abi mí ligású” amu ibéba mútɔ̄.

lsá akɔpú ámu bɔbwé dínká móssú.

25 Yesu mu yin, mu yin mu pio tsíhē *Maria, ogyi Klopa mu ka pú Magdalayintse Maria bulí oyikpalíhē amu asi. 26 Bréá Yesu lówun mu yin pú mu ɔkasípú ámúú ɔtehíé dwé ámu, bulí mantáa inu á, ɔlebláa mu yin ɔbée, “Amú yín, fú bíní.”

27 Múú ɔlebláa ɔkasípú amu é ɔbée, “Fú yínní.” Tsú eke ámu a, ɔkasípú amu lékpa mu ya mu wóyítɔ.

Yesu Lowu

(Mateo 27:45-56; Marko 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 Íni ɔma a, Yesu lówun ání mu agyómá lamó ɔnó. Múú ɔleblí ɔbée, “Ómewóli de mí.” Íni leha Bulu asún ámúú bɔwanlín tswi amu ileba mútɔ̄.

29 Onuwé ku tsie inu, ntá ɔdái ibɔ̄ mó. lsá akɔpú ámu bɔpu ɔsapɔ dá ntá ámuto púsíán oyísú, tsú mó fóá yétin mu ɔnó. 30 Yesu lékpíkpíú mó mé. Inu ɔleblí ɔbée, “Ulatá!”

Múú oloko nwuntɔ wá, ɔlele ɔnjé á.

Yesu Abintɔ Ató Wɔ

31 Eke ámu igyi Fieda. Mú ɔyì kehe igyi ɔkpúnú ɔdaké kpɔnkpɔntı há Yudafɔ. Mú su bumekle ání ahá ámu busian nyikpalíhε amusu yífvuŋ owi tahé.^r Mú su bɔkvulí Pilato ɔkpa bee ɔháa mu ɪsá akɔpú abuyebiabía amú ayabi, méní bɔkɔsí wú, fówun bélé amú tsu nyikpalíhε amusu asa owí ɔta. 32 Mú su bɔyɔ yébiabía ayin abanyá ámu ayabi. 33 Támɛ bréá bowie Yesu wá á, bowun ání alawú dodo. Mú su bumebia mu ayabi. 34 Támɛ ɪsá akɔpú ámvtɔ ɔkvle lɔpu mu pía wɔ Yesu abintɔ, ntsu múa obugya lefen dalí. 35 (Ohá ámúú olowun mó ámu légyi mó iwi adánsie, fówun mlí é mlóhogyi. Megyí afunu igyi. Oyin ání ɔnɔkwali asún mudéblí.) 36 Íni féé léba mútɔ, méní Bulu asún ámúú bɔwanlín tswi bee, “Buméebia mu iwú kuvukvuk” ámu ibéba mútɔ. 37 Bulu asvn wanlínhé amu kén leblí ɔbée, “Békí ɔhá ámúú bɔwɔ mu abintɔ pía ámu.”

Yesu Pulá

(Mateo 27:57-61; Marko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 Íni féé ɔma a, Arimateayin *Yosef léba bokokóli Pilato ɔbée, ɔpúv Yesu fúli amu ha mu. (*Yosef anfí buo Yesu ɔjáintɔ, tsúfē ɔde Yudafɔ ahande amu ifú nya.) Pilato léha mu ɔkpa. Mú su Yosef léyele Yesu fúli amu oyópulá. 39 Nikodemo amúú ɔleba Yesu wá eke ɔku onyé ámu é léba. ɔlɔpu afá fánfáánfán aku anyɔ^s ání bɔkwé mó wá abatɔ tsɔtsɔctsɔ ba. Mú odwin bɔbwé kílo advasa (30). 40 Ayin ánfi bɔpú ɔhráda kíklí afá ámu mántá fúli amu iwi fé alíá Yudafɔ butɔbwé amú afúli asa butopúlā amú. 41 Ndobíí ku ibu mantáa ɔtíné ámúú beda Yesu mántá oyikpalíhesu amú. Bolotí butátɔ bwé mó fúli-ɔbá inu. Bumɔkúpúlā ɔhaa mútɔ ki. 42 Íniá eke ámu igyi *ogýá ɔdvudáké, fúli ɔbó ámu é ibu mantáa inu su á, bopolá Yesu mútɔ.

---

^r 19:31 Yudafɔ ɔkpúnú ɔdaké tefi ası tsú owi tahé. ^s 19:39 Afá aku anyɔ ámu adá gyí mire múa aloe.

Yesu Kusú Tsú Afúlito

(Mateo 28:1-8; Marko 16:1-8; Luka 24:1-12)

20 ¹Ndawótswító eke gyankpapu, igyi Kwasieda bake, bréá nsainto mókútítí a, Magdalayintse Maria lóyó Yesu opulákpa inu. Olenya wíe inu alí olowun ání bamína ibwi ámu lé ɔbó ámu ɔnó. ²Mú su oleyinkí srí ba ɔkasípú ámúú Yesu tehíé dwé mu amu mua Simon Petro wá, bëbláa amú ɔbée, “Balé Yesu ɔbó ámutó. Anuméyín ɔtínéá bapú mu yówa!”

³Múú Petro mua munyo bɔpu ɔkpa bɔyó opulákpa inu. ⁴Amú abanyó ámu fée betsií ɔsrú, támé ɔlesrí sí Petro gyankpá yówie opulákpa inu. ⁵Bréá olobun kí ntsán ámutó á, olowun ání ɔhráda ámu kpán dá, támé omebitíwíé mûtó. ⁶Simon Petro lóbottu mu, ɔlɔtsun bítiwíé ntsán ámutó, olowun ɔhráda amu da. ⁷Olowun ɔhráda ámúú bɔputó mu nwun ámu é, ilokuntá ɔda ifóntó. ⁸ɔkasípú amúú olegyankpá wié inu ámu é lébitíwíé mûtó, wun ɔhráda ámu pú mó ámúú bɔputó mu nwun ámu alí olohogyi. ⁹Bré ámutó á, Bulu asun wanlínhé amúú ɔleblí ɔbée, ilehián ání Yesu ɔbókvsú tsú afúlito ámu mɔkúnyá wánkí amú. ¹⁰Beyinkí yó wóyí.

Yesu Iwíowwanle Súná Magdalayintse Maria

(Mateo 28:9-10; Marko 16:9-11)

¹¹Támé Maria léi opulákpa inu odesú. Bréá odesú a, olobun kí ɔbó ámutó. ¹²Inu olowun *Bulu-abɔpu abanyó ání bɔwa atadie futútúútú, butsie ɔtíné ámúú bɔpu Yesu fúli tswí amu. ɔkvle tsie mu adianwun, ɔkvle tsie ayabiasi. ¹³Befité mu bée, “Amú yín, nkálí igyi sú fudesú?”

ɔlele mó ɔnó ɔbée, “Balé mí Wíe nátí. Mmeyín ɔtínéá bapú mu yótswi!”

¹⁴ɔleblí tá á, ɔledamlí kí ɔma. ɔki a, Yesu líí mu ɔma, támé ɔmèbiá Yesu ní. ¹⁵Yesu léfité mu ɔbée, “Amú yín, nkálí igyi sú fudesú? Ma fudedunká?”

Mu mó ɔki ání ndobíi amutó agyúmá ɔyɔpú ní. Mú su ɔlebláa Yesu ɔbée, “Aní sí, ní fúlatsú mu yótswi ɔtineku á, suna mí, anyetsu mu natu.”

16 Yesu lókpolí mu ɔbéε, “Maria.”

Olédamlí kí, kpólí Yesu *Hebri ɔblítɔ ɔbéε, “Rabuni!” (Mú así gyí, “Osunápú.”)

17 Yesu lébláa mu ɔbéε, “Mápu ibí da mí, tsúfē mmókúnyá yó ɔsúsú mí Sí wá. Mboún natí yebláa mí apió ámu fée, nɔyó mí Sí ání ogyi mli Sí wá. Nɔyó mí Bulu ání ogyi mli Bulu wá.”

18 Magdalayintse Maria léyebláa akasípú amu ɔbéε, “Nawun aní Wíe!” Olébláa amú asún ání Yesu lébláa mu.

Yoh

Yesu ɬwíowanle Súná Mu Akasípú

(Mateo 28:16-20; Marko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Kwasieda ámu ntúpwesu á, akasípú amu befia. Befin obu wá ɬwí, tsúfē bude Yudafɔ ahande amu ifú nya. ɬnu á, Yesu lébelí amú nsiné, olébláa amú ɔbéε, “ɬwí ilwíi mli.”

20 Olébláa amú alí tá á, olépu mu ibítɔ pú mu abintɔ súná amú. Ansí légyi amú, tsúfē bawun amú Wíe. **21** Yesu létrá bláa amú ɔbéε, “ɬwí ilwíi mli. Alí ámúú mí Sí lawá mí ámu a, alí nde mli wa ní.” **22** ɬnu oléluŋ ɔjé fú wólí amúsú, bláa amú ɔbéε, “Mlíhɔ ɔjé Wankíhé amu. **23** Ní mlesí ahá lakpan kié amú á, Bulu lasíkíé amú. Táme ní mlumésikíé amú á, Bulu méesikíé amú.”

Yesu ɬwíowanle Súná Toma

24 Bréá Yesu léba a, amútɔ ɔkuléá butetí mu Toma, butelátí mu Tabí má inu. **25** Mú su akasípú atráhe amu bebláa mu bee, “Anulawun aní Wíe!”

Táme Toma lébláa amú ɔbéε, “Ní mmókúwun mu ibítɔ ndatobi nlɔ ámu, kpíé osrebi wá mótɔ, kpíé ibí wá mu abintɔ olɔ ámuto á, mmóohogyi ekekéeké.”

26 Nkekqwé ɔma a, akasípú amu betrá fia obu ámuto. Alí eke ámu mó á, Toma bú amútɔ. Befin obu ámu, táme Yesu lébelí amú nsiné, bláa amú ɔbéε, “ɬwí ilwíi mli.” **27** Múú olébláa Toma ɔbéε, “Kí mí ibítɔ, kpie osrebi wa nfti. Kpie fú ibí wa mí abintɔ. Si nwéen gyí, afuhogyi!”

28 Toma léle mó ɔnɔ ɔbéε, “Mí Wíe pú mí Bulu!”

29 Yesu lébláa mu ɔbéé, “Alí ámúú fawun mi ámu su fahogyi lóó? Ansí bégyi ahá ámúú bwmɔpu amú ansíbi wun, asa bohogyi amu!”

Tsá Svá Bɔwanlín ɔwulú Ánfı

30 Yesu létrá bwé osúna tsɔtsɔctsɔ mu akasípú amu ansító ání bwmɔwanlín wá ɔwulú ánfıtɔ. **31** Táme bawánlín íni, méní mlóhogyi ání Yesu gyí Bulu mu Bi Kristo amu. Asún ánfisu hógyi ɔbéha mlénya nkpa ání itamatá mu idátó ní.

Yesu Iwɔwanle Súná Akasípú Abasiéná

21 **1** Íni ɔma a, Yesu létrá le iwi ɔwan súná mu akasípú Tiberia ɔpu^t ɔnó tsun ɔkpa ánfisu. **2** Simon Petro mva Toma ání butelátí mu Tabí, Nataniel, otsú Kana wúluá ibu Galilea ɔmáttó, Sebedeo abí ámu pú akasípú abanyá é bebia. **3** Simon Petro lékla amú ɔbéé, “Noyá ɔpusu yéle aye.”

Bébláa mu bee, “Ani é abóbou fu yó.” Íni su boyówie ɔkluntó náttí. Táme betsiá ntsusu onyé ámu féé, bumenya tɔtɔ. **4** Bréá ɔyí ibá beke a, bowun ɔku líí ɔpu amu ɔnó. Bumebí ání Yesu ni. **5** Múú Yesu léfíté amú ɔbéé, “Mí anyawié, mluményá tɔtɔ?”

Bele mó ɔnó bee, “Eel!”

6 Yesu lébláa amú ɔbéé, “Mlitswí asawu amu wa gyɔpisiw fón, mlélé aye.” Mú su bɔtswí wa inu. Aye lɔbulá asawu amu, bumentalí bítí mó lé.

7 Múú ɔkasípú amúú Yesu tehié dwé ámu lébláa Petro ɔbéé, “Ani Wíe Yesu ni!” Bréá Petro lónu ání ani Wíe Yesu ni á, olotsu mu atadié mla iwi. (Tsúfé ɔlɔwɔí mu atadié tswí), olotu wíe ntsu ámutɔ gyuaa, ɔdepití ɔyá Yesu wá. **8** Táme akasípú atráhe amúú bubu ɔkluntó ámu bebitía asawu amúú aklemetí bubu mó ámu ba otsubúnto, tsúfé buma ifá ɔpu ɔnó inu. Mú ifántó bóbwe fé ayabi lafasa (300). **9** Bréá bowie ɔpu ɔnó á, bowun ání bawá agyawunu ogyá, bude iye tɔ músú, bodobodo é da mó asi. **10** Múú Yesu lébláa amú ɔbéé, “Mlile aklemetí ámúú mlilalé ámu ku ba.”

¹ **21:1** Butetráa tì mó Galilea ɔpu.

Yoh

*Bebitía asawu amóó aklemetí bvbó mó ámv
ba otsubúns. (Yohane 21:8)*

11 Mú su Simon Petro léyinkí dó wíé ɔklun amvtsó, ɔleyébitía asawu amóó aklemetí akpɔnkpɔntí bvbó mó ámu bɔtswi ɔpu ɔnó. Aklemetí ámu bugyi lafakule aduenu-sa (153). Íniá bvtso ó á, asawu amu metitú. 12 Yesu léti amú ɔbée, “Mlibegyi ató.” Amútó ɔkuku métalí wá kln fíté mu ɔbée, “Ma fugyi?” Tsúfé bebi ání amú Wíe ní. 13 Yesu lótsu bodobodo amu há amú, olotsu aye amu é há amú.

14 Bulu lókvsúa Yesu tsú afúlitó ɔma a, íni gyí otse saasi ání ɔlele iwi ɔwan súná mu akasípú amu ní.

Yesu Mva Petro

15 Bréá begyi nyankú atogyihé amu tá á, Yesu léfuté Simon Petro ɔbée, “Yohane mu bi Simon, futɔdwé mí dun fú aba ánfí lóó?”

Petro léle mú ɔnó ɔbée, “Ee, mí Wíe, fuyin ání ntɔdwé fú.”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Kí mí akúfabí amusv.” 16 ɔletrá fité Petro otse nyɔɔsi ɔbée, “Yohane mu bi Simon, futɔdwé mí?”

Petro léle mú ɔnó ɔbée, “Ee, mí Wíe, fuyin ání ntɔdwé fú.”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Kpa mí akúfa amu.” ¹⁷ Yesu lénfíté mu otse saasi ɔbée, “Yohane mu bi Simon, futɔdwé mí lélé?”

Ulehan Petro, tsúfē otse saast Yesu lafíté mu ɔbée, “Futɔdwé mí?” á. Mú su ɔlele mó ɔnó ɔbée, “Mí Wíé, fú onutó fuyin tógyító. Yéé fuyin ání ntéhíé dwé fú!”

Yesu lébláa mu ɔbée, “Kí mí akúfa amusu. ¹⁸ ɔnɔkwali nde mlí bláa. Bréá fúgyi ɔyasubi á, fú onutó futetálí tsú fú atadie híhié iwi, kúsú yó ɔtínegyíɔtínéá fvdeklé. Táme ní fɔbwé oyin dèhen a, fétunkí ibi, há ɔku ɔbédídá fú ató, kpá fú ya ɔtínéá fvmedékle.” ¹⁹ (Yesu léblí asún ánft, púsúná ɔkpa ání Petro ɔb̄tsun músú wú púwá Bulu numnyam.) Inu ɔlebláa Petro ɔbée, “Buo mi!”

Yesu Mua ɔkasípúá ɔtéhíé Dwé

²⁰ Petro lédamlí kí a, Yesu ɔkasípú amúú ɔtéhíé dwé ámu buo amú. (Mugyí ɔhá ámúú oleyinkí kpísá Yesusu ntúpwé ató ogyíkpá, fíté mu ɔbée, “Owié, ma ɔbélé fú há?” ámu ni.) ²¹ Bréá Petro lówun mu a, ɔlefíté Yesu ɔbée, “Mí Wíé, ntɔ ɔbéba oyin ánft éssú?”

²² Yesu lélé mó ɔnó ɔbée, “Ní ndeklé mbée otsía nkpa yófun bréá néyinkí ba a, fú asún igyi? Fú mó buo mi wule!”

²³ Asún ánft uleklei wá Yesu abúopu amutó, ání ali ɔkasípú amu mó móowu. Táme Yesu méblí ɔbée, omóowu. Blí ɔleblí ɔbée, “Ní ndeklé mbée, otsía nkpa yófun bréá néyinkí ba a, fú asún igyi?”

²⁴ Mugyí ɔkasípúá olowun íni féé, ɔlowanlín mó tswi ni. Aniyin ání mu asvn blíhé anft igyi ɔnɔkwali.

ɔnɔmɔ

²⁵ Ató tsɔtsɔɔtsɔ itráa bu inuá Yesu lɔbwé tsía ínitó. Ní bɔwanlín mó féé wá nwulútó ɔkule-kule a, tekí bwméenya nwulú ámu ɔyaíkpá ɔsulúu anfisv. Natší tá.